

De schietopleiding der Infanterie bij het Nederlandsche leger. *)

DOOR

J. Th. HEINS.

Reeds menigmaal is het mij opgevallen, dat het niet overbodig zou wezen, wanneer de officieren in het bezit waren van eene uitvoerige *handleiding* betreffende de schietopleiding.

Deze handleiding zou dan moeten bevatten eene uitgebreide reeks van nuttige wenken benevens eene algemeene beschouwing over het nut van de voornaamste, in ons voorschrift voorkomende, bepalingen. Immers een feit is het, dat het nut van verscheidene belangrijke bepalingen door onze officieren over het algemeen niet voldoende wordt begrepen. Ons voorschrift is goed, doch zeer beknopt, en veel belangrijks staat soms in slechts een paar regels. Wil men het voorschrift goed begrijpen en waardeeren en handelen geheel volgens den geest ervan, zoo moet men zelf een goed schutter wezen. Hierop kunnen zich slechts weinig officieren beroemen.

Het ligt zeer zeker geheel in den aard van de zaak, wanneer die handleiding werd uitgegeven door de Normaal Schiet-school. Ik geloof, dat wanneer deze inrichting voldoende begreep hoe noodig dat was, reeds lang zulk een werkje het licht zou hebben gezien. M. i. vertrouwt de Normaal

*) Geraadpleegde bronnen:

1. Het Nederlandsche „Schietvoorschrift” 1901.
2. Het Duitsche „Schieszvorschrift für Infanterie” 1899. Deckblätter 1901 und 1902.
3. De Fransche „Instruction du Tir” 18 November 1902.
4. De Engelsche „Musketry Regulations” 1 Maart 1905.
1905/06. II.

Schietschool er te veel op, dat haar voorschrift geheel juist wordt begrepen of wel zij acht hare taak volbracht door elk jaar een aantal officieren in de gelegenheid te stellen, een cursus in het schieten te volgen. Door velen wordt het nut van dezen cursus sterk in twijfel getrokken. Hiermede kan ik mij evenwel niet vereenigen. In het jaar 1904 heb ik zelf dien cursus medegemaakt en ik moet eerlijk bekennen, dat wie *wil* en overal steeds zijne oogen en ooren goed open zet, ook werkelijk veel *kan* leeren, op allerlei gebied.

Een groot raadsel is evenwel het volgende: waar blijven al die gedetacheerde luitenants? Ik zal trachten, dit raadsel op te lossen.

Een gedeelte beweert na afloop niets te hebben geleerd. Deze beginnen dus met af te vallen. Een ander gedeelte staat op het punt om kapitein te worden en als kapitein kan men slechts zeer indirect in de opleiding ingrijpen. Dit is het werk van de luitenants. En dan de weinigen, die overblijven en wel wat geleerd hebben? Deze keeren terug in hunne garnizoenen, waar zij niet zonder wantrouwen ontvangen worden. Van te voren wordt reeds gezegd: »die zal wel weer met nieuwigheden aankomen.» En nieuwigheden vindt men in het leger niets prettig.

De Normaal Schietschool is van meening, dat deze luitenants nu eens in hunne garnizoenen de kennis hunner kameraden zullen vergrooten; doch veelal zal zoodanige luitenant tot antwoord krijgen: »wanneer de Normaal Schietschool het zóó wenscht, laat zij dat dan voorschrijven, dan hebben we iets, waarop we ons beroepen kunnen.» En hiermede is alles gezegd.

De nieuwere ideeën worden ook wel eens zeer op prijs gesteld en geroemd — met woorden, doch de uitvoering blijft achterwege.

Ook is de tijd der detachering nog te kort. Hierdoor komen de meeste oefeningen, o. a. het schijfschieten, niet tot haar recht.

Evenwel genoeg hierover.

Een feit blijft het, dat eene *handleiding* brood noodig is en

tevens heeft zij het groote nut, dat alle officieren, van den laagsten tot den hoogsten, een zelfde inzicht krijgen in de zaak.

Waar nu evenwel zulk eene handleiding ontbreekt, daar wil ik trachten, door dit artikel een surrogaat in de plaats te stellen.

Mijne taak is moeilijk en daarom hoop ik, dat eventueele onjuistheden met welwillendheid zullen worden beoordeeld.

Ik heb dit artikel gesplitst in 2 hoofdstukken.

Hoofdstuk I omvat de voorbereidingen tot het schieten. *Hoofdstuk II* bespreekt meer in het bijzonder het schieten zelf.

Op het Ie en het IIe Hoofdstuk heb ik verscheidene aantekeningen gemaakt. Deze acht ik somwijlen zeer belangrijk en daarom verzoek ik den lezer, deze aantekeningen niet over te slaan. Ik heb die niet in de hoofdstukken zelven opgenomen, ten einde het overzicht gemakkelijker te doen zijn.

HOOFDSTUK I.

Voorbereidende schietoefeningen.

Het richten.

Het onderricht in het *richten* vormt den grondslag van de schietopleiding.

Men moet het richten scherp onderscheiden in 2 afzonderlijke onderdeelen n.l.

1e. Het feitelijke richten.

2e. Het snel brengen van de vizierlijn in de richtlijn als voorbereiding tevens tot het snelvuur.

1. Het richt-onderricht.

Dit kan men onderverdeelen in :

A. Verklaring van wat men verstaat onder *richten* en van de fouten, welke daarbij gemaakt kunnen worden.

B. Behandeling van de methode van richten en de controle of de methode is begrepen.

C. Onderricht in het aftrekken.

D. Gecombineerd onderricht van richten en aftrekken, en opleiding tot Marga-schieten.

E. Vergrooting der gezichtsscherpte en het schatten van afstanden.

A.

Het onderricht wordt gegeven van den richtbok.

Men begint met den manschappen op de gewone wijze de methode van richten uit te leggen.

Hieromtrent zij m. i. het volgende medegedeeld.

1e. Om aan den man duidelijk te maken hoe of hij zijne vizierkorrel in de vizierkeep moet nemen en hoe hij alsdan zijn doel op de korrel moet zien staan, doet men het beste met uit carton een korrel en een vizierkeep te knippen (vergroot) en deze ten opzichte van elkander en van het doel in den goeden stand op elkaar te leggen.

2e. De man behoeft *niet* te weten, dat er een richten met *fijn* of *grof korrel* bestaat. Alsdan zal hij ook minder er toe komen om met een dezer foutieve korrels te gaan richten. Het is voldoende — doch ook tevens noodzakelijk — dat de recruit weet, dat hij eene fout maakt, wanneer zijne korrel niet goed in de keep staat, en tevens het resultaat dezer fouten. (Punt 67, 1^e, 2^e en 3^e, punt 70 en punt 63 Schietvoorschrift).

3e. Wanneer bij het eerste onderricht den man wordt verteld, welke fouten hij bij het richten kan maken, dan is het niet noodig, dat hij weet, wat eene vizierlijn, aslijn, enz. is. Dit houdt het eerste onderricht maar onnoodig op. Later kan men hem dit alles wel eens vertellen, wanneer hij wat meer ontwikkeld is en men theorie houdt over het schot. (Punt 63 en 70). Om hem *practisch* de resultaten van de te maken richtfouten *te laten zien*, heeft men de benamingen richtlijn, aslijn, enz. niet noodig.

4e. Het aftrekken wordt hierbij nog niet onderwezen evenmin als het richten met een mikschijfje met steel.

Ten slotte zij hierbij nog opgemerkt, dat reeds van af het eerste onderricht miliciens, welke niet bij den bok zijn inge-

deeld, veel geoefend moeten worden in het lang stil zitten in knielende houding, ook al is men bij de gewone exercitie nog niet tot het knielen gekomen.

De knielende houding is n.l. de voornaamste, doch tevens eene moeilijke schiet-houding voor miliciens, wier verschillende spieren nog weinig of niet geoefend zijn.

Men kan niet eischen, dat de man de noodige zorg aan zijn schot besteedt, wanneer hij niet volkomen vertrouwd is geraakt met de houding, waarin hij vuurt.

Een schutter in knielende houding te laten vuren, vóórdát hij in deze houding op zijn gemak zit, is als eene fout in de opleiding te qualificeeren.

B.

Dit onderricht wordt ook van den richtbok gegeven, doch zonder achterstel.

Het verdient aanbeveling, deze oefening pelotonsgewijze te doen plaats hebben, bijv. 1e peloton richtoefeningen, 2e peloton theorie.

Ten einde te voorkomen, dat deze oefening veel tijd in beslag zou nemen, wordt het peloton gesplitst in bijv. 3 of 4 klassen van ± 7 man.

Komt men hiertoe richtbokken te kort, dan kan men zich zeer goed met andere hulpmiddelen behelpen bijv. eene bank op eene tafel en de voorzijde van het geweer daarbij rustende op een zandzakje (schoenzakje met zand).

Heeft men te weinig kader voor eene indeeling in 3 à 4 klassen, dan kan bij deze oefening met succes gebruik worden gemaakt van werkelijk goede scherpshutters (soldaten of miliciens), daar bij dit gedeelte van het onderricht *richting-controle* hoofdzaak is.

Bij het verdere richtonderwijs maakt men *steeds* gebruik van een *controle-bril*.

De controle-bril is een instrument, waarvan men tot nu toe nog niet voldoende de groote waarde bij het schietonderricht heeft leeren inzien. Steeds ziet men richt-controleurs

gebruiken, welke veel ondoelmatiger zijn, terwijl de controle-bril zeer miskend in eene kast ligt opgeborgen. Velen weten niet eens, dat dit instrument bestaat. Nu is evenwel één controle-bril voor een geheel bataljon natuurlijk veel te weinig. Waar echter zóó veel gedaan wordt voor eene goede schiet-opleiding onzer miliciens, daar geloof ik wel, dat het getal controle-brillen zal worden uitgebreid, indien daar slechts langs officieelen weg om gevraagd wordt. De prijs der brillen bedraagt f 1.50 per stuk. Deze brillen hebben slechts één fout, n.l. dat voor het linkeroog een metalen plaatje zit. Hierdoor went de milicien zich aan om met 2 oogen te richten. Een onoverkomelijk bezwaar is dit evenwel niet. Men heeft dat plaatje slechts te verwijderen en het gebrek is verholpen. Bij het gebruik van den bril moet men er verder op bedacht zijn, dat het licht op den rug van den schutter moet vallen en dat men *spiegelbeelden* waarneemt. In den bril zal men dus eene afwijking links bemerken, wanneer het schot in werkelijkheid rechts zou zijn afgekomen.

Bij dit onderwijs laat men het geweer aan de voorzijde ondersteunen tusschen beide banden. (Punt 74, blz. 35). Verder moeten beide armen op den bok kunnen rusten.

Hiertoe zijn onze richtbokken echter te kort. Aan dit bezwaar kan men tegemoet komen, door den bok aan de achterzijde te verlengen door opschroefing van een plankje.

Het onderricht heeft nu plaats als volgt:

1. De onderwijzer zet den bril zelf op en richt op een driehoekje.

Gedurende dit richten kijken de recruten om beurten in den bril en geven telkens op, hoe ze het geweer gericht zien: bijv. hoog, laag, hoog-rechts, goed, enz.

De recruit behoeft daarbij niet te weten, dat hij spiegelbeelden waarneemt. Zoo noodig kan hem dit later wel eens verteld worden.

Daar dit richten voor den instructeur nog al vermoeiend is, zoo kan hij voor zijn persoon een bril gebruiken, waarbij het plaatje vóór het linkeroog *niet* is verwijderd. Hij kan als-

dan beide oogen openhouden, hetgeen minder vermoeiend is.

Heeft men een recruit, wien men niet zoo vlug aan het verstand kan brengen, hoe of hij in den bril de richting moet nagaan, dan volgt men de oude methode en richt een geweer op een driehoekje, door gebruik te maken van een richtbok met achterstel. De recruit controleert daarna de richting.

2. De recruit zet den bril op en richt op een driehoekje.

De instructeur controleert in den bril de *methode van richting*, waaronder men moet verstaan :

a. dat de recruit dadelijk het geweer nagenoeg op de goede hoogte tegen den schouder plaatst;

b. dat hij niet te veel tijd gebruikt om gericht te wezen.

Van een precies gericht moeten zijn op een bepaald oogeblik is hierbij dus nog geene sprake. *)

Heeft men op deze wijze de overtuiging verkregen, dat de man de *methode van richten* voldoende begrepen heeft, dan gaat men over tot het onderricht in het *afrekken*.

Gedurende het onderricht, onder *A* vermeld, hebben de recruten leeren knielen zonder geweer.

Gedurende het onderricht, bedoeld onder *B*, leert men den recruten knielen *met* geweer, ook al is men bij de gewone exercitie nog niet zoover gevorderd.

Tevens laat men in de knielende houding het geweer in den aanslag brengen, evenwel *zonder dat de recruten daarbij richten*. De greep wordt met de volle rechter hand omvat, de voorste vinger uitgestrekt langs den beugelkrop, en het hoofd in den gewonen stand rechtop gehouden.

Zóó laat men de recruten eenigen tijd stil zitten.

Hiermede bereikt men het volgende :

a. De recruit bemerkt minder van het lastige der knielende houding, daar hij zich nu bovendien nog met zijn geweer moet bemoeien, wat de aandacht van zijne knieën en teenen afleidt.

b. De instructeur kan de geknielde aanslaghouding tot in

*) Deze methode komt ter vervanging van die, bedoeld in punt 67 Schietvoorschrift.

de puntjes verbeteren, zonder dat het richten hiermede geschaad wordt.

c. De recruit leert reeds van den beginne af zijn hoofd rechtop te houden.

Bij deze aanslagoefeningen moet men vooral het navolgende in acht nemen: 1)

a. Het linkerbeen moet in den juisten stand staan, zoodanig, dat wanneer de man zijn linker arm recht vóóruit strekt, deze zich boven de linker knie bevindt, de hiel van den linker voet in één verticaal met de knie.

b. De linker elleboog moet rusten *achter* de knieschijf; want plaatst de recruit zijne knieschijf achter zijn elleboog, hetgeen men veel ziet gebeuren, dan ontstaat er eene trilling in zijn linker arm. (Punt 74, blz. 34).

c. De rechter arm moet flink worden opgelicht.

d. De *hiel* van de kolf moet geplaatst worden naast den voelbaren knobbel van het schoudergewricht. Het geweer komt dus vrij hoog tegen den schouder te staan. 2) Om den recruit het vóórbrengen van zijn rechter schouder te leeren — ten einde te voorkomen, dat de kolf afglijdt naar den bovenarm — beoefene men de volgende gewrichtsoefeningen:

1. De voeten plaatsen zooals bij het vuren; de rechter hand op de heup.

2. Zonder het bovenlijf te verdraaien, den rechter schouder naar voren en weder terug brengen.

e. Het geweer moet — zonder over te hellen — zóó dicht bij het gezicht worden gebracht, dat het plat van de kolf de wang aanraakt.

d en e zijn noodig om te voorkomen, dat de man bij het richten, dat hij later moet gaan doen, zijn hoofd naar zijn geweer brengt, waardoor het hoofd een sterken vóór- en zijwaartschen stand gaat aannemen. Hierdoor komt de neus tegen den duim van de rechter hand te rusten, hetgeen bij het vuren aanleiding geeft tot vuurschuwhheid. 3)

Het vóóroverhellen van het hoofd verbetert men door de kolf hooger tegen den schouder te plaatsen; het zijwaartshel-

len verbetert men door de kolf dichter bij de wang te doen trekken.

C.

Men vertelt den man hoe het aftrekken geschiedt en doet het hem voor.

Daarbij wijst men hem o. a. op het volgende: (Punt 76)

1. Dat de greep in de volle rechter hand moet rusten 4).

2. Dat tevens de trekker zoo laag mogelijk moet worden aangevat. Hierdoor wordt n.l. de hefboomsarm, waarop de vinger werkt, vergroot en gaat het doordrukken dus gemakkelijker; doch vooral is dit laag aanvatten van den trekker van belang, aangezien het een *geleidelijk* doordrukken in de hand werkt. Wat toch gebeurt er, wanneer de man den trekker van boven aanvat? Wanneer hij nu gaat doordrukken, zoo glijdt zijn vinger *met rukjes* langs den trekker naar beneden. Hierdoor zal:

a. de man zeer geneigd zijn om te leeren rukken 5);

b. het schot zeer dikwijls te laag vallen, hetgeen mij in de praktijk veelvuldig is gebleken.

3. Dat de rechterhand geheel opsluit tot tegen den beugelkrop.

Nu is eene combinatie van deze 3 punten voor een milicien, die geene lange en *lenige* vinger- en handgewrichten heeft, *zeer* moeilijk. Toch is deze combinatie een hoofdvereischte, wil men goede schietuitkomsten verkrijgen.

Ten einde daaraan tegemoet te komen, verdient het aanbeveling, in meerdere mate het aftrekken met den middelsten vinger of juist met twee vingers toe te staan.

Men kan er zichzelf van overtuigen, dat alsdan eene combinatie der 3 bedoelde punten niet moeilijk valt.

Heeft men een en ander aan den recruit verteld en laten zien, dan laat men hem zijn vinger leggen om dien van den instructeur en laat hem zóó aftrekken. Zóó doende kan de instructeur het best voelen of het aftrekken geleidelijk gaat; beter dan wanneer de onderwijzer zijn vinger om dien van den recruit legt.

Daarna laat men den recruit een paar malen het geweer zelf aftrekken.

Na dit onderricht worden *aftrekken* en *richten* gecombineerd.

Gedurende de instructie, vermeld onder *C*, laat men de manschappen, die niet aan de beurt zijn om bij den bok te komen, zich oefenen in het *richten* in knielende houding, doch *zonder* aftrekken. Hiertoe zet men enkele mikpunten op een afstand van 10 M.

Bij het richten in de knielende houding moet men er op letten, dat de man zijn *hoofd rechtop houdt* en zijn geweer naar zijn hoofd brengt, doch niet omgekeerd.

Zie verder voor den aanslag in knielende houding het vermelde onder *B. 6)*

Tevens gaat men over tot het beoefenen van het richten in liggende houding en van den *aanslag* in staande houding, doch dit laatste vooral *zonder richten*.

Bij den aanslag in staande houding moet men toezien :

1. Dat de rechter voet zij- en niet achterwaarts wordt afgezet, aangezien bij het achterwaarts afzetten ook de rechter schouder achteruit wordt gebracht, waardoor het geweer minder vast komt te staan.

2. Dat de linker heup goed wordt ingetrokken en dat de man — rustende op beide voetzolen — zijn bovenlijf vóórover laat hellen. Wanneer een recruit zijne heup niet voldoende kan intrekken, zoo laat men hem zijn geweer wegzetten en ongewapend met zijne voeten den stand aannemen als bij het vuren, zijne handen daarbij rustende op de heupen. In deze houding laat men hem de heupen heen en weerwiegen, zonder dat de schouders van plaats veranderen. Op deze wijze *voelt* de recruit, welke beweging hij met zijn lichaam moet maken om gedurende het vuren zijne linker heup in te trekken. 7)

3. Dat de rechter arm flink wordt opgelicht. De greep wordt daarbij met de volle hand omvat, de voorste vinger uitgestrekt langs den beugelkrop.

4. Dat de linker elleboog zooveel mogelijk loodrecht onder

het geweer wordt gebracht en dat de linker hand het geweer *zeer los* vasthoudt, aangezien de linker arm anders veel spoediger gaat beven. Desnoods laat men nu en dan de vingers van die hand geheel uitstrekken. 8)

5. Dat het hoofd rechtop wordt gehouden en de recrutt rechttuit ziet.

Het richten in de staande houding mag nog niet beoefend worden. aangezien de recruten nog niet geheel t'huis zijn met de houding zelve. Verder is het richten in staande houding voor hen ook nog te moeilijk 9). Liet men hen nu reeds richten, dan zou men gevaar loopen, dat men weder verknoeide, wat men de vorige dagen met zooveel zorg had aangekweekt n.l. het *juiste* richten. In knielende en liggende houding kan de richting wel plaats vinden, aangezien hierbij het geweer gemakkelijk kan worden stil gehouden.

Heeft men recruten, die hun linker oog niet kunnen sluiten, dan mogen die zich alleen oefenen in den aanslag in verschillende houdingen, doch *zonder* richten. In de plaats hiervan laat men hen nu en dan een 5 minuten stil op eene bank gaan zitten, met één vinger het linker ooglid naar beneden houdende. Met het andere oog zien zij vrij rond. Zijn die 5 minuten verlopen, dan laten zij langzamerhand hun linker ooglid los en trachten het oog dicht te houden. Op deze wijze kan men in 1 à 2 weken een man leeren, zijn oog te sluiten. (Zie punt 69) 10).

Door het kader hoort men nog wel eens beweren, dat zoo iemand over het oog moet *wrijven*.*) Dit kan men niet genoeg tegengaan, aangezien het aanleiding kan geven tot infectie van het oog door de vuile vingers en omdat het slecht is voor het oog. Op zekeren morgen vond ik bij het voorbereidende schietonderricht een milicien met een linkeroog, dat geheel rood belopen was. Een korporaal had hem op de chambrée dat wrijfmiddeeltje aan de hand gedaan en in zijn grooten ijver had de recrutt den geheelen vorigen avond

*) Deze methode is n.l. eene foutieve lezing van punt 69, 1e alinea.

over zijn oog zitten wrijven. (Zie ook onder *Algemeene Opmerkingen* punt 9b).

D.

Men laat den milicien achter elkander van den richtbok 3 gerichte schoten afgeven op een driehoekje, staande op 10 M. Hierbij wordt gebruik gemaakt van exercitiepatronen. Wanneer de recruten bij de exercitie de lading nog niet hebben geleerd, laadt de onderwijzer het geweer. In geen geval mag dit het onderricht vertragen. Deze 3 schoten worden door middel van den controle-bril door den instructeur gecontroleerd. Een korporaal of oud-soldaat gaat onderwijl na of de man goed aftrekt.

Reeds nu leert men den man om *na elk schot te zeggen, waar hij afkomt*. Later heeft men hier dan minder moeite mede. Tevens krijgt men hierdoor verscherping van het gezicht — de man leert door het schot heenzien — en kalmte bij het vuren. (Punt 81).

De instructeur houdt in een boekje aantekening van den graad van geoefendheid in elk der onderdeelen van dit onderricht.

De zwakkere broeders doen dan later dezelfde oefening nogmaals en zoo lang, totdat zij het volmaakt goed doen.

Ook moet de hoofdleider van de oefeningen nu zoo langzamerhand beginnen met een staatje aan te leggen, waarin hij van alle gebreken der recruten, welke zich bij het richten openbaren, aantekening houdt.

Op deze wijze heeft elk afgegeven schijnschot bijna evenveel waarde als wanneer het met scherp was afgegeven.

Dit gedeelte van het onderricht is zeer belangrijk, daar het den grondslag vormt tot het eigenlijke schieten.

De recruten, die niet bij den bok zijn, worden geoefend in het *richten* en *afrekken* in *alle* houdingen; in de staande houding nog veel afgewisseld met de enkele aanslagoefening zonder richten. 11)

Wanneer alle recruten die 3 gecontroleerde schoten hebben

afgegeven, komen zij weder opnieuw één voor één bij eenzelfden instructeur. (Hiervoor gebruikt men het liefst een sergeant-majoor instructeur).

Thans moet ieder man in knielende houding en uit de vrije hand achter elkander 5 schoten afgeven op eene ringschijf (Marga-schijf), welke schoten weder met den bril gecontroleerd worden.

Na elk schot moet de man ongeveer de waarde van het schot aangeven, bijv. hoog-rechtsche negen enz.

Verder moet hij nu al reeds leeren om, vóór de schijf komende, uit zichzelf aan te geven :

- 1e. Met welk vizier hij gaat schieten.
- 2e. Op welk doel hij gaat schieten.
- 3e. Waar hij aanlegt.

Op een regenachtigen dag laat de hoofd-leider alle klassen verzamelen en houdt hijzelf theorie over het schot. (Punt 70).

Een veelvuldig controleeren met den bril is noodig, aangezien ik dikwerf in de practijk heb waargenomen, dat een man, die vandáag uitstekend richtte, den volgenden dag de geheele methode van richten weer kwijt was.

Het achter elkander afgeven van 5 schijnschoten wordt gedaan om de recruten geheel voor te bereiden voor het schoolschieten. Wij leeren den recruten aldus om, door het achtereen afgeven van 5 schoten, niet vermoeid te worden.

Thans is het oogenblik aangebroken om meer zorg te gaan besteden aan het richten in staande houding. Het is zeker onbetwistbaar waar, dat het vuur in staande houding zeer moeilijk is.

Bij de sterkste miliciens kan men opmerken, dat zij in de staande houding het geweer niet voldoende met de linker hand kunnen stilhouden. Wel kan men dit bezwaar eenigszins verminderen, door er op te wijzen, dat de schutter met de linker hand het geweer *los* moet ondersteunen, terwijl de rechter hand het vast tegen den schouder zet, doch het bezwaar opheffen doet men hiermede in geen geval.

Mijns inziens moet het vuren in staande houding plaats hebben als volgt :

1. Vóór het aanleggen ziet de schutter in de houding van »Vaardig» met beide oogen strak naar het doel. Dit is een *zeer voornaam iets*. Hierdoor toch verkrijgt men de volgende voordeelen :

a. De richtlijn wordt reeds in den juisten stand gebracht, en daar het hoofd bijna niet van stand mag veranderen, wanneer de richting begint, zoo zal de richtlijn, bij en na het tegen den schouder plaatsen van het geweer, ook zoo goed als niet van stand veranderen. Wij hebben dus niets anders te doen dan de vizierlijn in de richtlijn te brengen. Kijkt men niet eerst naar het doel, zoo moeten èn richtlijn èn vizierlijn in den juisten stand gebracht worden, waardoor de richting lang zoo vlug niet geschiedt.

b. Het oog wordt reeds geacomodeerd aan den grooten afstand, waarop het doel staat, waardoor z.g. »schemeren» van het doel vóór het oog wordt tegengegaan.

2. De schutter brengt bedaard het geweer in den aanslag.

3. De schutter moet reeds drukpunt hebben, zoodra hij de kolf tegen den schouder voelt, en alsdan reeds dadelijk beginnen met den voorsten vinger te gaan »krommen», aangezien *zonder rukken* binnen hoogstens 6 tellen (4 seconden) na het tegen den schouder plaatsen van het geweer, het schot *moet* vallen; 4 seconden is ongeveer de tijd, dat zelfs de zwakste recruit zijn geweer in staande houding kan *stil houden*. Blijft hij langer richten, dan begint zijn linker arm te beven en als hij blijft doorgaan met richten, verergert dit beven hoe langer hoe meer. Een gevolg hiervan is, dat zijne schoten in de grootste wisselvalligheid nu eens goed, dan weder zeer slecht zullen vallen.

Een richttijd van 4 seconden is ook ruim voldoende, want wanneer de man van te voren goed naar het mikpunt heeft gekeken, zoo is het geweer reeds dadelijk »nagenoeg» gericht, zoodra de schutter het geweer tegen den schouder plaatst. Men kan zelf de juistheid dezer bewering nagaan.

De genoemde 4 seconden kunnen dus geheel gebruikt wor-

den tot het *verbeteren* van de richting, waarvoor zij meer dan voldoende zijn.

Nu moet men niet van den man vergen, dat hij na 4 seconden (6 tellen) ook per se doordrukt; alleen moet hij dit doen, wanneer hij werkelijk gericht is. Is hij binnen 4 seconden niet gericht, zoo moet hij het geweer afzetten, want eene langere richting haalt dan toch niet veel meer uit. In den beginne zal het dus herhaaldelijk voorkomen, dat de recruit zijn geweer weder afzet, eene flink uitblaast en daarna op nieuw beproeft, binnen zoodanigen korten tijd gericht te wezen.

Zoodra de instructeur bemerkt, dat de linker arm van den recruit begint te beven, moet hij verder richten doen staken.

Het spreekt van zelf, dat men bij een dergelijk onderricht streng er tegen moet waken, dat de recruit gaat »rukken». Vandaar, dat hij van den beginne af er zich aan moet wenen om dadelijk te *beginnen* met doordrukken, ook al is hij nog niet gericht.

Nu zal men mij misschien tegenwerpen, dat »concoursschutters» wel degelijk langer richten om juist te schieten; doch wij mogen de concours-schutters niet op ééne lijn stellen met onze miliciens. Wie weet hoeveel en hoe langdurige oefening het den concours-schutter gekost heeft om te leeren, zijn geweer *langen tijd* stil te houden. Het is hem dan ook nergens anders om te doen dan om »haar-fijn» af te komen. Dezen eisch mogen wij evenwel aan onze miliciens met hunne korte oefening niet stellen, en noodig is het ook niet. Wij mogen al tevreden zijn, wanneer een milicien op de ringschijf beneden de 300 M. al zijne schoten binnen kring 9 houdt; terwijl het, bij het schieten op kopschijven, er niet op aan komt, dat alle schoten nagenoeg op dezelfde plaats zitten. Als de kop slechts steeds getroffen wordt, dan is het voldoende. En dat men met de methode der korte richting goede resultaten kan verkrijgen, blijkt wel uit het volgende.

Van de lichting 1905 zijn door mij 36 miliciens op deze wijze onderricht, niet alleen in staande, doch in alle houdingen.

Het onderricht begon 3 April, terwijl ik reeds op 10 April begon met Marga-schieten.

In de oefening A¹ werden afgegeven met patronen S N°. 7, $36 \times 6 = 216$ schoten. Hiermede werden geschoten :

103 twaalven d. i.	47.69 %
72 elven	» 33.33 %
30 tienen	» 13.89 %
en 11 negens	» 5.09 %

Geen enkel schot viel buiten kring 9.

In de oefening A² werden afgegeven $35 \times 6 = 210$ schoten, waarmede verkregen werden :

43 twaalven d. i.	20.00 %
67 elven	» 31.49 %
60 tienen	» 28.57 %
38 negens	» 18.49 %
en 2 achten	» 1.00 %

Alle schoten bleven dus binnen kring 9 op 2 schoten na.

Op 20 April werd door mij overgegaan tot het schieten van A³ met Marga-patronen.

De overgangsvoorwaarde van deze oefening is : Staande vrije hand, op 10 M., 54 punten binnen kring 9.

Van de 35 miliciens werd deze oefening overgeschoten :

door 23 miliciens met 1 serie	
» 10	» 2 seriën
» 2	» 3

Van deze 23 miliciens behaalden :

2 miliciens 59 punten,	2 miliciens 56 punten
1 » 58	» 9 » 55 » en
3 » 57	» 6 » 54 »

Van de 10 miliciens behaalden in de 2e serie :

2 miliciens 59 punten.	1 miliciens 56 punten.
1 » 58	» 2 » 55 »
1 » 57	» 3 » 54 »

De 2 overige miliciens behaalden met hunne 3e serie, ieder 54 punten. Ten einde de meening te voorkomen, dat ik toevallig 35 (één milicien volgde de oefening slechts tot 15 April)

zeer geschikte miliciens zou hebben aangetroffen, wensch ik nog op te merken, dat zich onder hen bevonden: 1 mil. met een zenuwknobbel op den linker arm, 1 mil. met een zenuwknobbel op de linker hand, 2 mil., die hun linker oog niet konden sluiten, 1 mil., aan wiens geestvermogens sterk getwijfeld werd, en verder het gewone percentage zwakke miliciens.

Bij deze staande oefening richtten de meeste miliciens niet langer dan 3 seconden, terwijl toch niemand de 4 seconden overschreed.

Ook in de knielende houding is het mij veelvuldig opgevallen, dat wanneer ik een recruit toestond langer te richten, hij dadelijk veel slechter schoot.

Wanneer de recruten zich een weinig in deze richtmethode geoefend hebben, dan komen zij weer één voor één bij eenzelfde instructeur en geven met exercitiepatronen ieder 5 schoten af in staande houding, gecontroleerd met den controlebril. Van de vaardigheid in deze houding wordt weder aantekening gehouden. 12)

Een vroegtijdig beginnen met Marga-schieten geeft ons een tweeledig voordeel:

1e. De ambitie gedurende de richtoefeningen wordt aangewakkerd.

2e. Men bespeurt nog beter de verschillende fouten, die een recruit maakt.

Als algemeene regel werd evenwel door mij aangenomen, dat geen recruit tot Marga-schieten werd toegelaten, alvorens hij in dezelfde houding en op dezelfde schijf bij een anderen instructeur met voldoende succes 5 gecontroleerde schijnschoten had afgegeven.

Wanneer het tijdstip is aangebroken, dat de recruit in alle houdingen op 10 M. kan richten, gaat men over tot *vergrooting zijner gezichtsscherpte*. (Punt 61 en 71).

E. 13)

Hiertoe neemt men doelen, welke op grootere afstanden staan, bijv. eene gewone schoolschijf, eerst op 50 M., daarna op 100 M. enz.

Tevens gewent men op deze wijze de recruten aan de schijven, waarop zij later met scherp moeten schieten.

Laat men eventueel richten op mikpunten (driehoeken of vierkanten) zoo moet men er aan denken, dat het mikdoel evenveel dM. in het vierkant moet bedragen als het aantal HM. van den afstand bedraagt.

In den regel zal men op de exercitieterreinen den afstand tot de doelen niet grooter kunnen nemen dan 50 à 100 M.

Is men met de oefening op die afstanden gereed, dan rukt men met de compagnie in haar geheel of gedeeltelijk uit, de noodige schijven medenemende. Men gaat alsdan eene richtoefening houden op het meest nabijgelegen terrein, dat zich daartoe leent.

Na eenige zelfoefening geeft ieder man weder op elken afstand in verschillende houdingen 5 gecontroleerde schoten af.

Later verdeelt men de recruten in 2 gedeelten bij het uitrukken en stelt beide gedeelten tegenover elkander op in tirailleurlinie, eerst op 100 M., later op grootere afstanden.

Men laat nu de beide afdeelingen op elkander richten, waarbij de richting man voor man weder gecontroleerd wordt met den bril.

Zoo doende leert men den recruten richten op levende oorlogsdoelen, welke zich slechter afteekenen dan schijven. (Punt 71). 14)

Tevens kan men hen op deze wijze oefenen in het richten op beweegbare doelen. (Punt 82). 15) Hierbij kan men ook gebruik maken van geperst papieren schijven.

Door deze richtoefeningen op zich minder goed afstekende doelen wordt de gezichtsscherpte der recruten zeer verhoogd, hetgeen noodig is voor het schijfschieten.

Er zou m. i. veel voor te zeggen zijn om bij deze richtoefeningen in het terrein gebruik te maken van *losse patronen*. (Punt 94).

Bij de richtoefeningen op levende doelen kan men tevens beoefenen het richten van achter dekkingen.

Steeds moet de man na elk schot opgeven, waar hij afkomt.

Op deze wijze heeft weder elk schijnschot bijna evenveel waarde als een schot met scherp.

Gedurende deze oefeningen kan men overgaan tot het schatten van afstanden. 16, 17)

2. Voorbereiding tot snelvuur.

Zooals wij reeds onder punt 1 ad D zagen, wordt den recrui, zoodra hij in het eigenlijke richten voldoende bedreven is, geleerd om uit de vrije hand, in alle houdingen, het geweer dadelijk *nagenoeg* gericht te hebben, zoodra hij het tegen den schouder plaatst. Op deze wijze voorkomt men het afmattend lang richten en leidt men het daarheen, dat de man niet langer dan ± 4 seconden richt. Zooals reeds hiervoor is opgemerkt, is dit snelle richten zeer goed mogelijk, onder voorwaarde, dat men eischt, dat de man, vóórdat hij gaat richten, eerst goed naar zijn mikpunt ziet.

Zooals reeds onder genoemd punt 1 ad D is gezegd, moet men er naar streven, dat de man gedurende zijn geheele vuur van 5 of meer patronen *doorlopend* naar zijn doel blijft kijken en de bewegingen, vereischt voor het laden van het geweer, verricht zonder er naar te zien. Dit heeft het voordeel, dat het oog geacomodeerd *blijft* aan den afstand van het doel, en men het doel hoe langer hoe scherper omljnd gaat zien. Tevens begint men dan hoe langer hoe sneller gericht te zijn. Het groote voordeel van dit laatste kan men slechts voldoende naar waarde schatten, wanneer men het zelf beoefent.

Op deze wijze bereidt men den recrui ongemerkt voort tot het snelvuur.

Een verkeerd denkbeeld is het, dat bij het snelvuur de richting er minder op aankomt. *Bij het snelvuur mag aan de richting niets ontbreken.*

Vandaar, dat men met deze oefening niet eerder mag beginnen, vóórdat de man *zuiver* en *vlug* kan richten en correct kan aftrekken.

Het onderricht heeft plaats eerst op korte, daarna op groo-
tere afstanden.

Het is m. i. dan ook bepaald eene fout in de opleiding te noemen, wanneer het onderricht plaats heeft als volgt. Een instructeur zegt tegen een recruit: »Nu gaan we het snelvuur beoefenen. Hieronder wordt verstaan, dat gij 8 en later 12 gerichte schoten moet kunnen afgeven.» De onderwijzer commandeert nu het snelvuur en kijkt verder op zijn horloge, totdat de minuut om is. Ziet hij dan, dat de man voldoende patronen verschoten heeft, dan wordt dit goed genoemd. Heeft de man evenwel in den beginne werkelijk zijn best gedaan om goed te blijven richten en daardoor bij de eerste oefeningen te weinig schoten gelost, dan krijgt hij nog een standje toe.

Het spreekt van zelf, dat dit niet goed *kan* zijn, en toch ziet men het op deze wijze nog al dikwijls onderrichten.

Een gevolg van deze methode is, dat de man zijn best doet om maar zoo spoedig mogelijk het vereischte aantal patronen te verschieten, doch waarbij de richting erg stiefmoederlijk wordt bedeed.

Na afloop is de man blijde, dat hij van die vervelende richtoefening alweer af is, en aan den compagniescommandant wordt gerapporteerd, dat de compagnie *kan* snelvuren; doch men vergist zich zeer, wanneer men denkt, dat de man nu ook maar het minste van het eigenlijke snelvuur geleerd heeft. Hij is er zelfs meer op achteruit dan vooruit gegaan, want hij heeft nu geleerd te vuren zonder voldoende te richten.

Het is nu eenmaal totaal *onmogelijk*, dat eene geheele compagnie binnen 1 of 2 dagen het snelvuur kan leeren.

M. i. moet het onderricht in het snelvuur plaats hebben als volgt. In den beginne behoeft de man in het geheel niet te weten, hoeveel schoten hij moet kunnen afgeven. Het eenigste, wat hij moet weten is, dat hij zoo vlug mogelijk eenige *zuiver gerichte* schoten achter elkaar moet afgeven, waarbij hij geen oogenblik naar iets anders mag zien dan naar zijn doel en waarbij zijn hoofd nagenoeg niet van stand mag veranderen.

Eene voortdurende controle met den bril is hierbij wederom onmisbaar.

Na een weinig oefening kan men met den bril een snelvuur voldoende controleeren n.l. wanneer het snelvuur *goed* wordt afgegeven; want dan blijft het hoofd nagenoeg stil. Het spreekt van zelf, dat — op deze wijze onderwezen — het eerste snelvuur van den man weinig op *snelvuur* zal gelijken. Het is te langzaam; doch dit is een zeer begrijpelijk iets. Snelvuur af te geven is geene aangeboren bekwaamheid. De man kan het ook nog niet, hij moet het leeren. (Punt 83).

De onderwijzer houdt er aantekening van, hoe veel schoten of ieder per minuut kan afgeven. Verder houden de overige manschappen, ieder voor zich, ijverig eigenoefening in het snelvuren. *Langzamerhand* tracht nu de onderwijzer de snelheid op te voeren door:

1e. Het laden te bespoedigen.

2e. Het richten nog vlugger te doen geschieden. (Punt 84).

3e. Er op te letten, dat in de knielende houding het hoofd, de linker elleboog en de linker hand *niet van plaats veranderen*. Is het noodig, dat, voor het laden, de kolf moet dalen, zoo moet deze op en neer worden bewogen, door het geweer in de linker hand als vaste spil te doen draaien.

Door veelvuldige beproeving moet eindelijk de vereischte vaardigheid worden verkregen; doch zoodra de onderwijzer in den controle-bril bemerkt, dat de schoten minder zuiver gericht afkomen, moet hij de snelheid weder doen verminderen. (Punt 84).

Het verdient aanbeveling om in den beginne het snelvuur te laten beoefenen *zonder richten*, waarbij het hoofd rechtop blijft en rechtuit wordt gezien. Dit dient om den man eerst grondig de methode te leeren van laden, zonder het geweer ver uit den aanslag te brengen.

Snelvuur is een moeilijk en tevens zeer belangrijk vuur en behoort dus met de grootste juistheid onderwezen te worden.

Algemeene opmerkingen.

1. Behalve de gezichtsscherpte moet men ook het *waarnemingsvermogen* van den recruit ontwikkelen. Hiertoe kan men van te voren in een terrein, dat men van plan is door te trekken, enkele manschappen of geperst papieren schijven plaatsen. Men zou hieraan kunnen verbinden eene oefening in het patrouille-loopen. Alsdan gaat men na of de recruit spoedig genoeg zoodanig doel opmerkt. Tevens kan men hierbij het afstanden-schatten beoefenen.

2. Ook moet men richtoefeningen houden op kort zichtbare doelen, wederom gecontroleerd met behulp van den controlebril. Niet dikwijls ziet men deze oefening houden en toch is zij noodzakelijk, daar wij later met scherp op kort zichtbare doelen moeten laten vuren. (Punt 82).

3. Gedurende het gansche onderricht moet de man voortdurend geoefend worden in het langdurig stil zitten in knielende houding. Evenzoo moet de liggende houding met de noodige zorg worden onderwezen, omdat zij in den beginne niet gemakkelijk is.

4. Het geheele jaar door moet het richten met den controlebril beoefend worden; liefst dagelijks, al is het ook slechts $\frac{1}{2}$ of $\frac{1}{4}$ uur. (Punt 65).

5. Neemt de milicien reeds deel aan de schietoefeningen, en wordt er bij de richtoefeningen bemerkt, dat hij minder zuiver gaat richten of aftrekken, dan moet hij direct weder de voornaamste voorbereidende schietoefeningen doorloopen. Zoo doende voorkomt men een langdurig blijven hangen aan eene zelfde oefening.

6. Het richt-onderricht moet voldoende worden afgewisseld met gymnastiek met het geweer.

Voor manschappen met zwakke armen zijn oefeningen met halters ook nuttig.

7. Het richten met een mikschijfje met steel kan als afwisseling gedurende bovenbedoelde oefeningen beoefend worden.

Waar wij evenwel door gebruikmaking van den controle-

bril eene voldoende controle op het richten kunnen uitoefenen, ben ik geen voorstander van het richten met zulk een mikschijsje. M. i. zijn daaraan de navolgende nadeelen verbonden :

a. Er gaat veel te veel tijd mede verloren.

b. De recruit blijft te lang richten, iets wat wij hem juist moeten afleeren. Verder wordt hij op den duur ongeduldig, wanneer het schijsje niet vlug genoeg naar zijn zin verplaatst wordt.

Laat men evenwel met het mikschijsje met steel richten, dan kan men, ter controleering eener constante richtfout, als volgt te werk gaan. De recruit richt driemaal, waardoor op de schijf 3 punten worden aangeteekend. De onderwijzer richt éénmaal. Valt nu het richtpunt van den onderwijzer *boven* dat van den recruit, dan heeft de recruit met *grof* korrel gericht. Valt het richtpunt van den onderwijzer *rechts* van dat van den recruit, dan heeft deze zijne korrel rechts in zijne vizierkeep genomen en niet in het midden.

Eene teekening zal dit duidelijker maken dan het sommen misschien zal schijnen.

8. Het afstanden-schatten moet in alle houdingen beoefend worden.

9. Wanneer een man slecht schiet of slecht richt, moet men hem naar de oorzaak daarvan vragen. In den regel zijn die oorzaken door eene kleine aanwijzing uit den weg te ruimen. Op deze wijze moeten gedurende de schietoefeningen de slechtere schutters eene voortdurende studie vormen voor den onderwijzer.

Bij elk schot, dat zulk een schutter doet, moet op eene kalme wijze onderricht worden gegeven, zoodat de schutter niet zenuwachtig, doch daarentegen rustig wordt.

Gedurende het richten doet men evenwel beter met te zwijgen. Maakt de man eene fout, dan laat men hem eerst het geweer afzetten, wijst hem op zijne fout en laat hem daarna weder zijn gang gaan. Het spreekt van zelf, dat het schieten, op

deze wijze opgevat, niet zoo heel vlug zal vorderen. Toch ben ik overtuigd, dat men meer zal hebben aan eene compagnie, welke weinig patronen verschiet, doch waarbij de manschappen ook werkelijk aan hunne overgangsvoorwaarden voldoen, dan aan eene compagnie, welke zeer veel patronen verschiet biunen een te gering aantal uren, waardoor men noodzakelijk veel achterblijvers *moet* verkrijgen. Bij veel munitie verschieten komt zeer vaak veel munitie verspillen, wanneer n.l. de beschikbare tijd niet evenredig is aan de verschoten munitie.

Verder krijgt men met veel en vlug afschieten het groote nadeel, dat men slechte schutters hoe langer hoe slechter maakt. Door het haasten, hetwelk men, helaas, zoo vaak op schietbanen ziet gebeuren, gaan de manschappen hoe langer hoe minder zich op eene juiste richting en op het verbeteren hunner fouten toeleggen. 18)

Hieronder wil ik enkele fouten van miliciens bespreken.

a. De schutter klaagt over schemeren van zijn rechter oog, waardoor hij de schijf niet duidelijk genoeg kan waarnemen. Wanneer een man goede oogen heeft, zoo is dit doorgaans het bewijs, dat zijn oog zich moeilijk kan accomodeeren aan den grooten afstand, waarop de schijf staat. Men voorkomt dit schemeren, door den man vóór het richten eerst zóó lang met beide oogen naar de schijf te laten zien, totdat hij deze duidelijk kan waarnemen. Daarna brengt hij pas het geweer tegen den schouder, zonder het doel uit het oog te verliezen. Ook kan het schemeren een gevolg zijn van zenuwen. Hiervoor bestaat geen ander middel dan te trachten, hem door voorbereidende schietoefeningen en door eene bedaarde behandeling tot rust te brengen. Met zulk een persoon moet het vuren met scherp onmiddellijk gestaakt worden.

b. De man kan zijn linker oog niet sluiten. Hoe dit te verhelpen is, heb ik reeds bij het begin van dit artikel uitvoerig besproken. Alhoewel het voorschrift een richten met 2 oogen toelaat, zoo ben ik door de practijk tot de conclusie gekomen, dat men aan een man gemakkelijker kan leeren om zijn linker oog te sluiten dan om te richten met

beide oogen. Wil men hem een richten met 2 oogen onderwijzen, dan gaat men als volgt te werk. De onderwijzer bedekt tijdelijk gedurende het richten het linker oog van den schutter met een boekje of iets dergelijks. De schutter moet nu richten met zijn rechter oog. Daarna verwijderd de onderwijzer langzamerhand het boekje. Is het boekje geheel weg, dan ziet de schutter, bij eene forceering van zijn rechter oog, 2 vizierkorrels en somwijlen ook 2 schijven. Nu leert men hem, dat hij over de rechter korrel moet richten op de rechter schijf. Alsdan schiet hij even zuiver met 2 oogen als een ander met één. Als hij de methode goed te pakken heeft, kan hij zelfs nog beter schieten, want hij ziet thans de schijf helderder.

Na eenige oefening zal de man dadelijk 2 korrels gaan zien, zoodra hij het geweer in den aanslag heeft.

Zeer gemakkelijk is deze methode voor schutters, wier rechter oog iets sterker is dan het linker; zeer moeilijk is zij voor schutters, wier linker oog het sterkst is.

c. In knielende houding heeft de man last, dat zijn linker hand heeft. Dit kan worden veroorzaakt :

1. doordat hij zijn elleboog vóór de knieschijf heeft staan ;
2. doordat hij met de linker hand het geweer te vast houdt ; vooral is dit zeer slecht voor miliciens, die last hebben van een zenuwknobbel op den linker arm of de linker hand ;
3. doordat hij te lang richt.

d. Heeft hij in staande houding last van zijn linker arm, zoo vindt men hiervoor de oorzaken vermeld in de punten *c* 2 en 3 hierboven, waarbij dan nog komt de quaestie van zwakte in den linker arm.

e. In knielende houding kan hij zijn geweer niet stil houden. Zie hiervoor punt *c*. Ook kan dit worden veroorzaakt, doordat de schutter niet goed geknield zit.

f. De schutter heeft last van het schot, doordat zijn duim tegen zijn neus slaat. Dit kan worden verholpen door hem zijn geweer hooger in den schouder en dicht bij het hoofd te doen plaatsen, waardoor het hoofd rechtop komt.

g. De meeste schoten van den schutter vallen te veel rechts, terwijl dit niet veroorzaakt wordt door wind of door het geweer zelf. Als regel is hiervan de oorzaak, dat de man in geringe mate *rukt*.

h. De meeste schoten van den schutter vallen in staande en knielende houding te laag, terwijl dit niet is tóe te schrijven aan zijn geweer. Het is mogelijk, dat de man richt met fijn korrel. Toch zal dit niet veel voorkomen. Meer zal het worden veroorzaakt, doordat de man den trekker te hoog aanvat. Bij het doordrukken nu glijdt zijn vinger met rukjes omlaag, waardoor juist op het moment, dat het schot afgaat, het geweer eenigszins omlaag wordt getrokken. Ook kan het worden veroorzaakt, doordat de man niet doordrukt, door zijn vinger geleidelijk te *krommen*, doch door dezen achteruit te trekken. Dit laatste zal vooral geschieden, wanneer de schutter het geweer niet met de rechter hand vast omvat en tegen den schouder drukt. In dit geval maakt, bij het aftrekken, de rechter hand in het polsgewricht eene benedenwaartsche beweging, waarbij het geweer wordt medegenomen.

i. Zeer dikwijls zien wij, dat de miliciens in liggende houding slecht schieten, zelfs al zijn het overigens vrij goede schutters. Gaan wij na, waar hunne schoten terecht komen, dan zullen wij bemerken, dat deze veelal veel te laag vallen. Soms ricochetteren de kogels reeds op 50 à 100 M. vóór den schutter.

Waar schuilt hier de fout? Bijna altijd heb ik deze fout kunnen verbeteren door het wijzigen van de *houding*.

Bij eene goede liggende houding moet men het volgende kunnen waarnemen :

1. Niet enkel de beenen, doch het geheele lichaam moet in eene *zeer* schuine richting liggen. Niet alleen is dit noodig om den terugstoot niet te doen opvangen door het sleutelbeen — zooals veelal als eenige reden wordt opgegeven — doch ook om den linker schouder en hiermede den linker arm vooruit te brengen.

2. Door dit laatste komt de linker vóórarm in meer verti-

calen zin onder het geweer te staan. Als gevolg hiervan verkrijgt het geweer een veel vasteren steun en komt de tromp hooger.

3. Tevens zal hierdoor de linker elleboog vrij ver vóór den rechter op den grond rusten. Overigens moeten de ellebogen dicht nabij het lichaam staan.

4. Het geweer moet *vrij* rusten in de holte van de linker hand. Een omlaagbrengen van den linker pols, waardoor het geweer feitelijk komt te liggen in de holte tusschen duim en voorsten vinger, is af te keuren, aangezien de spieren van de linker hand daardoor meer moeten worden ingespannen. Moet het geweer hooger komen te liggen, zoo moet men dit verkrijgen door den linker vóórarm meer verticaal (meer naar voren) te plaatsen en door, zoo noodig, hiertoe nog schuiner te gaan liggen, ten einde den linker schouder nog meer vóór te brengen. De rechter hand moet het geweer vast tegen den schouder plaatsen.

Wordt de liggende houding op bovenomschreven wijze onderricht, zoo ligt het geweer muurvast.

Gaan wij nu eens na door welke afwijkingen van de bovenomschreven houding het schot te laag zal gaan vallen, zoo zullen wij bemerken, dat dit in hoofdzaak wordt veroorzaakt door de richting, waarin het lichaam ligt.

Wanneer men van uit bovenstaande houding overgaat in eene houding, welke minder schuin is, zoo ziet men het volgende gebeuren:

1. De linker schouder en hiermede de linker elleboog worden teruggetrokken. De linker elleboog zal ongeveer op ééne lijn komen te staan met den rechter. Als onmiddellijk gevolg hiervan zal men een gevoel krijgen of het geweer topzwaar is — beter zou men spreken van mondingzwaar — terwijl het geweer zelf sterk naar beneden zal gaan hellen.

2. Tevens zal de rechter schouder zeer gedwongen omhoog worden getrokken. Thans is het zeer moeilijk om het geweer te richten. Men moet zich hiertoe zeer inspannen, waardoor eene algemeene beving ontstaat, terwijl op het moment

dat het schot afgaat, de tromp toch nog naar beneden zal gaan hellen. Vandaar het te laag vallen der schoten. Bij schietbanen met poorten treft men in den regel houten stellaadjes aan voor liggende schutters. Veelal zijn deze inrichtingen zóó smal, dat van eene schuine ligging van den schutter niet veel of niets kan komen. De schietregisters van die garnizoenen zullen wel voldoende aangeven, dat men met *die* liggende houding geene gunstige resultaten verkrijgt. Wil men met succes zulke stellaadjes toepassen, dan moeten zij *zeer* breed wezen.

De liggende houding is dus fout, wanneer :

1. Het lichaam niet zeer schuin ligt, de beenen niet flink zijn gespreid en de voeten niet plat op den grond liggen.

2. De linker elleboog bijna op ééne lijn staat met den rechter of wanneer de ellebogen te ver van het lichaam afstaan.

3. Wanneer de rechter schouder te veel moet worden opgetrokken.

4. Over het algemeen, wanneer vóór het eigenlijke richten de tromp sterk naar beneden helt.

Dit zijn wel zoowat de voornaamste gebreken, welke bij miliciens voorkomen, behalve die, welke meer algemeen bekend zijn.

Dat het onderricht, op bovenomschreven wijze gegeven, meer tijd in beslag zou nemen, kan ik beslist ontkennen. Door mijzelf is dit onderricht toegepast in zeer ongunstige omstandigheden n.l. met een gering aantal kader en slechts 1 controle-bril. En toch was ik met het onderricht gelijktijdig of nog eerder gereed dan andere compagnieën.

Ten slotte wensch ik nog eene beschouwing te houden over het schietonderricht in het algemeen. Volgens mijne meening moet men het onderricht in het schieten op eene geheel andere wijze houden dan het onderricht in de exercitie.

Op het exercitieveld kan men den recruit flink aanpakken en eischen, dat alles correct gaat op commando. Bij de voorbereidende schietoefeningen is dit m. i. geheel

iets anders. Alles moet men daarbij zorgvuldig mijden, wat een milicien zenuwachtig kan maken. Kalmte en rust zijn twee hoofdvereischten voor richten en schieten. De beste schutter schiet slecht, wanneer er iets is, dat op zijne zenuwen werkt.

Bij het voorbereidende schietonderricht mogen zoo goed als geene commando's gehoord worden, terwijl terechtwijzingen betreffende gemaakte fouten ook niet op commandotoon, doch op eene bedaarde, kalmeerende wijze gegeven moeten worden.

Wil men eene klasse laten richten in knielende houding, zoo geeft men enkel de aanwijzing: »Richten in knielende houding.»

Ieder man gaat nu voor zichzelf knielen en begint te richten. De onderwijzer verbetert de fouten, die in houding en richtingsmethode gemaakt worden met het grootst mogelijke geduld. Of een man nu al niet precies heeft geknield volgens het reglement, moet den onderwijzer minder kunnen schelen. Hoofdzaak is, dat de houding na het knielen correct is. De methode van knielen behoort op het exercitieterrein t'huis. Wanneer wij een slechten knieler lastig gaan vallen met hem het knielen herhaaldelijk over te laten doen, gaat er veel tijd van het richten verloren en wordt de man maar zenuwachtig, waardoor hij nog slecht richt bovendien.

Wordt een man moede van het knielen, dan moet hij uit zichzelf opstaan en weer beginnen, wanneer hij wat is uitgerust.

Commando's werken nu eenmaal op de zenuwen van de meeste miliciens en daarom behooren zij bij de schietopleiding vermeden te worden.

Een historisch staaltje van een recruit kunstmatig zenuwachtig te maken bij het schietonderricht is zeker wel het volgende. Een sergeant-majoor-titulair was belast om met een richtcontroleur het richten in knielende houding te controleren. Hiertoe had hij een tafelblad op een paar banken gelegd, waarop de recruten één voor één moesten knielen, opdat

hij dan zelf niet behoefde te bukken. Hiertegen is natuurlijk niets te zeggen; doch nu de wijze, waarop ieder recruit op dat blad moest gaan knielen. Om te beginnen, moest ieder met een fincken pas komen aanmarcheeren en naast het blad halt houden, front naar de schijf. Op het commando: »één'', moest de recruit zijn rechter been op het blad zetten en op het commando »twee'' zijn linker been in de houding naast zijn rechter plaatsen. Op het commando: »Knielen'' moest hij knielen en dit natuurlijk een paar maal overdoen, want ieder had het pas geleerd. Geschiedde het knielen eindelijk geheel volgens het reglement, dan moest de man op het commando »een'' zijn geweer vaardig maken; op het commando »twee'' moest hij het tegen den schouder plaatsen en mocht hij pas gaan richten. Overbodig te zeggen, dat dit zeker *niet* de methode is om een man kalm en rustig vóór de schijf te brengen.

Bij het voorbereidend schietonderricht moet men alles doen, wat maar mogelijk is om te voorkomen, dat de manschappen de richtoefeningen vervelend gaan vinden; want dan kan men die even goed niet houden. Wanneer een man zit te richten zonder ambitie, haalt dat niets uit. Om die ambitie er in te houden, moet men:

1e. Zorgen voor afwisseling, waartoe bovenomschreven opleidingsmethode ruimschoots de gelegenheid aanbiedt.

2e. Voorkomen, dat de man meent, dat de richtoefeningen nergens toe dienen, waarom het kader hem telkens het groote nut ervan onder de oogen moet houden.

Verder moet men den recruten de resultaten laten *zien* van die vele richtoefeningen. Daartoe moet men vroegtijdig beginnen met Marga-schieten en hiertoe de miliciens aansporen. Tevens dient het veelvuldig controleeren met den bril ook om hun te toonen, dat men zich steeds met hen bemoeit. Nog meer spoort men hunne ambitie aan bij de eigenoefening in het richten, wanneer men kleine premies geeft zoowel voor het richten met den bril als voor het Marga-schieten.

3e. Alle onnoodige dwang en commando's vermijden, opdat

de ambitie er niet kunstmatig worde uitgecommandeerd of uitverbeterd.

Op deze wijze alleen kan men goed achter de gebreken komen, welke elken schutter aankleven.

En dit is m. i. een van de weinige methodes om goede schutters te kweken. 19)

HOOFDSTUK II.

Het schoolschieten.

Voorbereiding.

Bij ons wordt het schoolschieten ingeleid door voorbereidende oefeningen met Marga-patronen. Iets dergelijks treffen wij ook aan bij de naburige mogendheden. Verder ziet men bij ons veelal, dat men op het schietterrein iederen recruit — enkele minuten vóórdat hij wordt toegelaten tot zijne eerste oefening met scherp — enkele schoten laat afgeven met losse patronen. Dikwijls is dit dan tevens de eerste maal, dat hij met losse patronen vuurt. Vraagt men aan een infanterie-officier, waarvoor dat dient, dan ben ik ervan overtuigd, dat men zelden een ander antwoord zal krijgen dan het volgende: »om den recruit te gewennen aan den knal van het schot en hem daardoor minder zenuwachtig te doen zijn bij het daarop volgende vuur met scherpe patronen S N°. 1.» Ik vraag mijzelf af, waar men dat idee vandaan haalt.

Laten we eens nagaan, wat er in ons schietvoorschrift staat in punt 94:

C. Vuren met losse patronen.

»94. Deze oefeningen hebben ten doel, beginnende schutters de voor het schieten geleerde regels met geladen geweer te doen toepassen. Ook dienen zij als voorbereiding voor het vuren op beweegbare doelen in het open veld.

Bij de laatstbedoelde oefeningen is het dikwijls nagaan van

de richting met behulp van den richtcontroleur, op het oogeblik, dat het schot afgaat, zeer gewenscht."

Het is mogelijk, dat het bovenbedoelde idee gevormd wordt door hetgeen vermeld staat in den eersten zin van punt 94. Toch durf ik te betwijfelen, of dit werkelijk de bedoeling van het voorschrift is.

Welke zijn de redenen, dat de recruit zenuwachtig en eenigszins bevreesd is, wanneer hij begint te vuren met patronen S N°. 1 ?

1e. Het feit, dat hij iets gevaarlijks in zijne handen heeft.

2e. De vrees voor of in elk geval het eigenaardige van den terugstoot.

3e. Het feit, dat in vele gevallen de man nog nooit op eene ringschijf op 100 M. gericht heeft, voordat hij op het schietterrein komt om te vuren.

Ik maak mij sterk, dat het zeer dikwijls voorkomt, dat de man zelfs nog nooit eene ringschijf heeft gezien van de ware grootte vóór den dag, waarop hij met scherp gaat vuren.

Ziedaar in hoofdzaak de redenen, welke een man zenuwachtig maken en die men niet kan wegnemen door den recruit een paar minuten, vóórdat hij met scherp gaat schieten, een 5-tal losse patronen te laten verschieten.

Ik geloof vrij wel, dat men de vrees voor *den knal van zijn eigen schot* buiten rekening mag laten. Wanneer een man werkelijk bevreesd was voor den knal, dan zou hij ook bevreesd en zenuwachtig moeten wezen, wanneer hij vuurde met losse patronen, hetgeen men in den regel juist niet ziet gebeuren.

Iets wat den recruit echter wel zenuwachtig maakt en waaraan hij moet gewennen, dat is *de knal van de schoten zijner nevenlieden* en dit heeft niets uit te staan met het »Schoolschieten." Dit is m. i. de bedoeling van den eersten zin van punt 94: »de voor het schieten geleerde regels met geladen geweer te doen toepassen" zou dan moeten beteekenen, dat de man moet trachten om in het gelid en in de tirailleurlinie, niettegenstaande het vuren om hem heen, kalm en

rustig te blijven en precies alles te blijven nakomen, wat hem is geleerd niet alleen wat betreft de vuren" — hieronder bijv. te verstaan het al dan niet sluiten van zijne tasch enz. — doch ook wat betreft het schieten zelf bijv. het kalm richten, niet rukken, enz.

Ik wil evenwel niet ontkennen, dat de mogelijkheid bestaat, dat het de bedoeling is geweest om den recruit door een paar losse schoten vertrouwd te doen raken met het vuren met scherp, doch dan dient hier toch te worden opgemerkt, dat de practijk deze bedoeling zeer zal teleurstellen.

Geheel afgezien echter van het al dan niet ware der bedoeling van dezen eersten zin, komt bij mij de vraag boven: waarom wordt de rest van dit punt 94 nooit — of, voorzigtiger uitgedrukt, zoo goed als nooit — gedurende de recruten-opleiding toegepast?

Wie heeft ooit gezien, dat er, als voorbereiding voor het vuren op beweegbare doelen, werkelijk in het open veld of waar ook eene model-richtoefening werd gehouden met gebruikmaking van losse patronen en gecontroleerd met een controleur of beter nog met een richtbril? Als regel worden er zelfs totaal geene richtoefeningen op beweegbare doelen gehouden.

Nu zal men mij misschien tegenwerpen, dat dit geschiedt bij de velddienstoefeningen en oefeningen in het gevecht met losse patronen; doch wat dan plaats heeft, kunnen wij moeilijk *richtoefeningen* noemen, omdat er dan in den regel meer sprake is van een vuren in den blinde weg. De milicien denkt er zelfs niet aan om deze oefeningen te beschouwen als *richtoefeningen*. Hij weet niet beter of dit schieten heeft geen ander doel dan om een vuur te markeren, en eerlijk zullen wij moeten bekennen, dat dit vrij wel over het algemeen zóó wordt opgevat. Eene richtoefening, welke niet wordt gecontroleerd met controle-brillen, heeft m.i. geene waarde; want dan kan een milicien niet worden gewezen op de fouten, welke hij bij dat richten maakt. Richtoefeningen met losse patronen in het open veld, door mij ook

aangegeven bij de voorbereidende schietoefeningen, hebben zeker zeer veel waarde, vooral bij richtoefeningen op levende doelen.

Om weder terug te komen op mijn punt van uitgang, herhaal ik, dat het niet veel uithaalt, wanneer wij een recruit, even vóórdat hij met scherp gaat schieten, enkele losse patronen laten afvuren, en vooral niet wanneer die losse patronen ook nog een nieuwtje voor hem zijn.

Slechts in één geval vind ik het vuren van een paar losse patronen bij de eerste schietoefeningen en kort vóórdat de man voor de schijf komt, zeer aan te bevelen, en wel in het volgende geval. De recruit heeft reeds verscheidene malen met losse patronen gevurd bij richtoefeningen in het open veld en is daaraan dus geheel gewend. Toch laat men hem op het schietterrein nog enkele losse schoten afgeven, maar dan gecontroleerd met den controle-bril, en met geen ander doel, dan om zich er nogmaals van te overtuigen, dat de man geene richtfouten maakt, en tevens om hem nog even te wennen aan de schijf, waarop hij moet vuren. Helaas ziet men het op deze wijze bijna nooit gebeuren.

Wij mogen vrij wel zeggen, dat er tusschen het vuren met Marga-patronen en het vuren met scherp zoo goed als geen overgang bestaat.

Wij zijn reeds zóó gewend geraakt aan deze schiet-methode, dat wij daarin niets bijzonders meer zien; doch laten we eens goed nagaan, wat die overgang heeft te beteekenen. Den eenen dag schieten op ± 20 M. met Marga-patronen en den volgende dag schieten met scherpe patronen op 100 M. Ik hoop, dat men zal gevoelen, dat deze overgang zéér groot is. Ik voor mij zou gaarne eene voorbereidende schietoefening daartusschen in willen zien en wel de volgende.

Men laat linnen, met papier beplakte, schijven maken volgens het model van de bestaande, doch op $\frac{1}{5}$ van de ware grootte, m. a. w. van dezelfde grootte als onze Marga-schijven.

Op deze schijven laat men op 20 M., met scherpe patronen S N°. 1, volgens de oefeningen A¹ en A², schieten.

Dit heeft het voordeel, dat de recruit geleidelijk aan het nieuwere wordt gewend; want zijne schijf is dezelfde, waarop hij gisteren schoot met Marga-patronen, en de afstand ook. Het eenige verschil is dit, dat er nu eene andere patroon in het geweer zit.

Eerst daarna brengen wij hem vóór de ware schijf op den waren afstand.

Dit middeltje, hoe eenvoudig het er ook uitziet, mag men op het gebied der schiet-opleiding vrij wel als eene uitvinding beschouwen. Evenwel is deze uitvinding noch nieuw, noch van mij. Ik heb haar n.l. gevonden in het Fransche schietvoorschrift.

De Franschen onderscheiden :

1e. *Tir réduit à distance réduite*, hetgeen overeenstemt met ons Marga-schieten, en

2e. *Tir réel à distance réduite*, hetgeen overeenkomt met de methode, door mij hierboven aangegeven.

Over het genoemde onder 2e vinden we in punt 74, blz. 43 van het Fransche voorschrift staan: »La distance du tir est ordinairement de 30 M.; elle est portée à 50, 60 et même 100 M. si les dispositions du terrain l'exigent.

La distance la plus courte est toujours la plus avantageuse, autant pour l'instruction que pour la commodité du service.»

En in punt 76: »Le tir réel à distance réduite comporte les mêmes exercices que le tir réduit, à l'exception des tirs sur buts mobiles, qui ne sont pas commodes à organiser en raison de la grande puissance destructive des balles tirées à courte distance».

Deze oefeningen zullen bij ons moeten gehouden worden op het schietterrein, terwijl dan de waarnemingspost niet wordt bezet. De bediening van den waarnemingspost bevindt zich bij den schutter. Vermoedelijk kunnen de schoten worden waargenomen met het bloote oog of met een kijker, zoodat dan het dichtplakken der gaten slechts behoeft te geschieden na 5 of 6 schoten.

Het raam van de schijf moet door middel van één standaard of hoe ook, zóó hoog worden geplaatst, dat de schoten op dezelfde plaatsen den kogelvanger treffen, als wanneer op de eigenlijke schoolschijf werd geschoten. Hierbij wordt dan n.l. verondersteld, dat de schutter niet dichterbij den kogelvanger kan komen dan ± 100 M., zooals dit op banen met schietpoorten veelal voorkomt.

Bovenstaande nader beschouwende, kom ik tot de volgende vraag: waarom moeten op te korte schietbanen bij sommige oefeningen worden geschoten met Marga-patronen?

Waarom zou bovengenoemde bepaling uit het Fransche schietvoorschrift niet kunnen worden uitgebreid?

Ik stel mij voor, dat, wanneer in de plaats van de oefeningen op te groote afstanden, geschoten werd met scherpe patronen N°. 1 op $\frac{1}{3}$ van den voorgeschreven afstand en op schijven van $\frac{1}{3}$ der ware grootte, men meer de werkelijkheid zou nabijkomen, dan wanneer men den man daarvoor bij oefeningen laat schieten met Marga-patronen op $\frac{1}{10}$ van den afstand en op schijven van $\frac{1}{3}$ van de ware grootte.

Men voorkomt dan meteen het feit, dat, bij het Marga-schieten op afstanden grooter dan 40 M., de wind zóó veel invloed heeft op het schot, dat men zelden op zijn schot aan kan. Dit is dan ook wel de reden, (n.l. de grootere spreiding) dat men bij het Marga-schieten niet op $\frac{1}{3}$, doch op $\frac{1}{10}$ van den waren afstand vuurt, of, wat op hetzelfde neêrkomt, dat men schijven van $\frac{1}{6}$, in plaats van $\frac{1}{10}$ der ware grootte neemt. Door op 100 M. van de schijf te gaan staan, zou men op bovenstaande wijze met scherpe patronen N°. 1 schietoefeningen kunnen houden, welke op 500 M. moeten plaats hebben.

Alvorens toegelaten te worden tot het vuren met scherp, worden in Frankrijk de recruten nog aan eene andere proef onderworpen, waarvoor ik zóó veel te zeggen vind, dat ik haar hier even wil aanstippen.

Men laat den recruit met alle gewilde vizieren vuren op eene witte schijf, waarop zich slechts een mikpunt bevindt. De recruit schiet dus feitelijk een beeld met patronen tot

verkleinde afstanden. Van te voren is het geweer ingeschoten en weet men precies de ligging van het gemiddeld trefpunt bij verschillende vizieren en tevens de spreiding.

Men kan thans van iederen recruit nagaan :

1e. Welke constante fout hij maakt.

2e. Of hij geene te groote spreiding schiet.

In punt 69 van het Fransche voorschrift lezen we : »Dans les premiers tirs, pour soustraire les tireurs à la préoccupation de placer leurs coups dans une surface limitée, il est bon de marquer seulement le point à viser sur un pameau blanc ; la précision du tir est alors jugée par la surface que couvre l'ensemble des coups, indépendamment de la position qu'ils occupent par rapport au point visé. Un tir est considéré comme très bon ou assez bon, selon que tous les coups sont contenus dans un cercle de 5 ou de 10 centimètres de rayon.»

Eene andere goede bepaling, welke evenwel geene betrekking heeft op den schutter, doch op het geweer, vond ik in het Duitsche schietvoorschrift, blz. 35, punt 34. Daar staat o.a. bepaald : »Bei Beginn des Uebungsjahres sind die für die Rekruten bestimmten Gewehre ausnahmslos, die übrigen nach Bedarf auf Anordnung des Kompagnieführers anzuschieszen.» Bij ondervinding weet ik, dat dit zeer noodig is.

Aan eene nieuwe lichtung worden n.l. veelal oude geweren afgegeven, waarvan verscheidene schietgebreken vertoonen. Daarom vind ik er zeer veel voor te zeggen, dat bij het eerste schietonderricht de onderwijzer eerst zelf één of meerdere schoten doet met de geweren, welke niet nieuw meer zijn. Mocht eens in ons leger het vuren met scherpe patronen N° 1 op verkorte afstanden worden ingevoerd, dan is dit schieten eene goede gelegenheid om den man meteen zijn geweer te leeren kennen ; want dan schiet ieder man met zijn eigen geweer, hetgeen natuurlijk een groot voordeel is boven het Marga-schieten.

Daar ik nu toch nog even ben teruggekomen op dat vuren met scherp op verkorte afstanden, wil ik hier tevens nog

een ander voordeel van dit vuur releveeren. Men kan n.l. hierbij den man oefenen op kleine afstanden in het vuren met hooge vizierstellingen, gebruik makende van de oorlogsmunitie.

Hiertoe gebruikt men hooge blanke schijven met een mikpunt nabij de onderzijde. De schutter stelt zich op 10 à 20 M. van de schijf op. De juistheid van het vuur kan men uit het geschoten beeld voldoende nagaan.

In ieder geval zou men op deze wijze eene nuttige oefening kunnen houden met Marga-patronen. Staande op 10 M. en vurende met het vizier van 2000 M., zal het gemiddeld trefpunt vallen op ongeveer 1 M. boven het mikpunt.

Vóórdat ik van dit onderdeel afstap, wil ik gaarne nog eens terugkomen op de mogelijke opmerking, dat ik bij mijne aangegeven methodes geene rekening houd met den beschikbaren tijd. Laten wij eens gaan optellen alle uren, die worden zoek gebracht met richtoefeningen in eene kazerne op mikpunten, die soms nog geen 10 M. verwijderd staan en die door het vervelende en overbodige geen succes hebben, n.l. wanneer de menschen reeds zijn begonnen met het richten op grootere afstanden, waarmede men niet te lang moet wachten; verder alle uren, die bij slecht weér worden zoek gebracht met niets uithalende richtoefeningen op eene chambrée *); en ten slotte alle uren, dat de recruten gedurende het schieten liggen te wachten, zoo krijgen wij eene groote hoeveelheid tijd beschikbaar.

Wel is er bepaald, dat er gedurende eene schietoefening geene diensten mogen gehouden worden, doch m.i. zal er toch wel niets tegen te zeggen zijn, wanneer een sergeant de rustende recruten één voor één bij zich laat komen en hun richten op verschillende doelen eens controleert met den bril. Hierdoor wordt ieder milicien hoogstens voor 5 minuten in zijne

*) Wanneer het te slecht weér is om uit te rukken, doet men het beste, de richtoefeningen af te gelasten, n.l. wanneer de manschappen wat verder zijn gevorderd. Daarvoor stelt men dan andere oefeningen in de plaats. De hierdoor vrijkomende uren houdt men dan beschikbaar voor eene grootere richtoefening bij gunstig weder in het open veld.

rust gestoord. Op deze wijze zal een milicien met veel meer ambitie richten, dan wanneer er klassen gevormd werden. Misschien zal men hiertegen aanvoeren, dat het richten op het schietterrein is verboden, maar niets belet ons om de wachtende of afgeschoten miliciens te laten rusten buiten het schietterrein en hen daar om beurten te laten richten (steeds gecontroleerd met den bril).

Ik zou evenwel zeer gaarne zien, dat zulke verbodsbepalingen werden opgeheven, want die komen ten koste van de schiet-resultaten. Wanneer een man bijv. op 300 M. moet schieten, dan moet hij gelegenheid hebben, van te voren, liefst op iets grooteren afstand, zich te oefenen in het richten op de schijf, ten einde zijn oog te accomodeeren aan dien afstand. Indien dit werkelijk gebeurde, zou men veel betere resultaten verkrijgen. Ten slotte, wanneer streng de hand wordt gehouden aan de bepalingen betreffende de munitie, behoeft men ook niet bang te wezen voor eventueele ongelukken.

Schijven-materieel.

Laten wij ons schijven-materieel eens vergelijken met dat van Duitschland.

In Duitschland treft men aan :

- 1e. ringschijven.
- 2e. kop-ringschijven (kop = 35 cM. hoog).
- 3e. borst-ringschijven (borstschijf = 50 cM. hoog).
- 4e. figuur-schijven (kop, borst, romp en knie; rompschijf = 0.85 M. hoog; knieschijf = 1.20 M. hoog).
- 5e. schoolschijf met 3 borst-schijven (onze schoolschijf met koppen).
- 6e. schoolschijf met 5 éénmansschijven (1.70 M. hoog).

De ringschijven komen niet geheel, doch veel met de onze overeen. De kop- en borst-ringschijven moet men zich voorstellen als ringschijven, waarbij de zwarte roos is vervangen door eene kopschijf (hoog 0.35 M.) of eene borstschijf (hoog 0.50 M.). De figuurschijven zijn nagenoeg gelijk aan onze geperst papieren schijven.

Op de kop- en borstringschijven schiet men punten van 1—12, evenals bij de gewone ringschijf, doch men richt op eene kop- of op eene borstschijf. Wij zouden deze schijf dus kunnen beschouwen als een overgang van de ringschijf tot de figuurschijf (van geperst papier).

Met deze kop- of borstringschijven stemmen vrij wel overeen onze figuurschijven, waarbij men echter geene ringen onderscheidt, doch slechts één omsluitenden rechthoek.

Door deze vervanging heeft men zeer zeker eene groote beperking van schijvenmaterieel verkregen, en ik zou mij daarmede zeer goed kunnen vereenigen onder één voorwaarde, n.l. dat men in onze schoolschietoefeningen de geperst papieren schijven had opgenomen en de oefeningen op onze figuurschijven niet anders had beschouwd dan als eene voorbereiding tot het vuren op geperst papieren schijven, m. a. w. ik zou de klassen van ons schoolschieten gaarne willen zien ingericht als volgt :

2e Klasse.

- a. Enkele oefeningen op de ringschijf (juistheidschot).
- b. Enkele oefeningen op de rompschijf.
- c. Een oefening op de schoolschijf met rompen.
- d. De andere oefeningen op de rompschijf van geperst papier.

1e Klasse.

- a. Een oefening op de ringschijf.
- b. Enkele oefeningen op de kopschijf.
- c. Meerdere oefeningen op geperst papieren schijven.
- d. Een oefening op de schoolschijf met rompen en een op die met koppen.
- e. Een oefening op de kleine kopschijf.

Scherpschutters.

Slechts oefeningen op geperst papieren schijven, stilstaande of in beweging, en op de schoolschijf met koppen.

Nog liever evenwel zou ik onze figuurschijven geheel zien verdwijnen en daarvoor slechts geperst papieren in de plaats zien komen. Dit zou de schietoefeningen vrij wat gemakkelijker maken, voor wat betreft het veranderen der schijven.

Hebben wij als overgang tot het schieten op de geperst papieren schijven eene extra-soort schijven bepaald noodig? Men heeft de voorbereiding voldoende in de hand door te beginnen op zeer kleine afstanden, desnoods beneden de 100 M.

Voor het juistheid-schot hebben wij voldoende aan de ring-schijf.

Wat is het doel van onze schoolschietoefeningen?

Den recruit voor te bereiden tot het oorlogs-schieten; doch dan ligt daarin m. i. voldoende opgesloten, dat de man gedurende die voorbereiding zeer dikwijls in kennis moet komen met schijven, welke oorlogsdoelen voorstellen.

In punt 108 van ons voorschrift lezen wij: »Het schoolschieten dient om een gegeven doel te leeren treffen en om te leeren, welke uitkomsten van het schieten bij goed gebruik van het geweer op verschillende doelen en verschillende afstanden kunnen verwacht worden. Het vormt als zoodanig den grondslag voor het gevechtsschieten.»

Zouden wij onzen miliciens dit alles niet reeds van den beginne af aan moeten leeren bij gebruikmaking van geperst papieren schijven?

Hoe kan het schoolschieten den grondslag vormen voor het gevechtsschieten, wanneer de soldaat in de 2e klasse geene enkele en in de 1e klasse slechts één van de schijven aantreft, welke bij het gevechtsschieten hoofdzakelijk worden gebruikt? Nu zal men misschien verwijzen naar de vele oefeningen op de schoolschijf met rompen. Laten wij dan deze schijf iets nader beschouwen. Wat stelt zij voor? Zij kan eene patrouille voorstellen; doch dan is de voorstelling zeer gebrek- kig te noemen, daar alle schoten binnen den rechthoek gelijke waarde hebben voor de overgangsvoorwaarde. Wil men eene patrouille voorstellen van 3 man, dan kan men dit veel beter doen door 3 geperst papieren schijven, zooals dit in de Hars- kamp gebeurt. Zij kan ook voorstellen eene gesloten afdeeling met tweeën uit de flank met een commandant er naast. Voor deze voorstelling is veel meer te zeggen, vooral met het oog op

de waarde, die men hecht aan alle treffers binnen den rechthoek ; doch dan vraag ik : wanneer zal het in den modernen oorlog voorkomen, dat zich binnen de 600 M. gesloten afdeelingen vertoonen?

Het kan voorkomen, dat is waar, vooral bij het optreden van kleine troepen-eenheden, doch wanneer een soldaat geoefend is om binnen de 600 M. te vuren op geperst papieren schijven, alleen of gezamenlijk staande, zoo zal hij zeer zeker wel een doel kunnen raken, dat nog veel meer trefkans aanbiedt. Daarvoor is m. i. eene afzonderlijke oefening niet noodig.

In ieder geval vind ik, dat er aan die schoolschijf met rompen te veel waarde wordt gehecht. Wil men er geen afstand van doen, goed ; doch laten wij dan het aantal oefeningen er op beperken en doen plaats maken voor — in den beginne zeer gemakkelijke — oefeningen op geperst papieren schijven. Zoo zouden er in de 2e klasse 4 en in de 1e klasse 2 oefeningen vrijkomen, wanneer die schijf verdween.

Er is slechts één oefening, waarvoor ik haar zou wenschen te behouden n.l. voor het snelvuur in de tweede klasse, doch dan beschouw ik dit snelvuur als eene voorbereiding tot het snelvuur in de eerste klasse, dat ik zou willen doen afgeven op tegen elkaar geplaatste éénmansschijven, welke alsdan een stuk voorstellen van eene aanstormende tirailleurlinie.

Ook zal men mij kunnen tegenwerpen, dat de oefeningen, die ik zoo gaarne opgenomen wenschte te zien bij het schoolschieten, plaats hebben bij het individueel gevechtsschieten ; doch daarmee kan ik niet instemmen.

Verondersteld, dat de individueele gevechtsschietoefeningen worden gehouden op eene wijze, dat zij werkelijk vruchten afwerpen, wat omvatten zij dan? Het antwoord op deze vraag levert ons punt 133 van ons voorschrift. Dit luidt als volgt: »Bij deze oefeningen zal den man geleerd worden :

a. om in houdingen, die op het gevechtsterrein meermalen voorkomen, maar nochtans van de bij het schoolschieten toegepaste afwijken, vuur af te geven ; bijvoorbeeld van ach

ter eene borstwering, uit een tirailleurput, van achter hoo-
men, enz.;

b. te vuren op zich bewegende en op kortstondig zichtbare
doelen;

c. te vuren na eene beweging voorwaarts of rechtsomkeert
in den looppas."

Dit omvat het individueele vuur en niets anders. Verder
overwegende, dat, uit den aard der zaak, dit vuur zal plaats
hebben op geperst papieren schijven of val-schijven, zoo vraag
ik mijzelf af: hoe kunnen deze oefeningen werkelijk de
beste vruchten dragen, wanneer de soldaat gedurende zijne
schoolschietoefeningen nog nooit zulk eene schijf onder de oogen
heeft gehad? »Nooit" is minder juist. Wanneer hij een heel goed
schutter is en reeds is gevorderd tot aan het einde der 1e
klasse, dan komt hij plotseling, zonder eenige voorbereiding,
te staan tegenover eene schijf, die hem geheel onbekend is
en dingen doet, die hij eene schijf nog nooit heeft zien doen.
Ik heb hier het oog op de onverwachts te voorschijn komende
kopschijf.

Nu weet ik wel, dat de man minder vreemd zal staan te kijken,
wanneer hij behoorlijk van te voren op een 100 à 200 M.
richtoefeningen heeft gehad op bewegende en plotseling te
voorschijn komende schijven, doch juist omdat het voorkomt,
dat deze soort richtoefeningen niet of niet naar behooren
worden gehouden, acht ik het van groot belang, in dit artikel
hierop te wijzen.

Willen wij een soldaat laten vuren op schijven en houdin-
gen, afwijkende van de gewone, en in buitengewone omstan-
digheden, dan moet hij eerst op dezelfde schijven hebben
geschoten in model-houdingen en in gunstige omstandig-
heden.

Hoe moeten onze bataljons het maken, die in het geheel
geene gevechtsschietoefeningen kunnen houden? Moeten deze
dan onvoldoende voorbereid komen deelnemen aan de schiet-
oefeningen in de Harskamp?

Verder lees ik in punt 131: »De gevechtsschietoefeningen

kunnen ook reeds vóór den 1en Juni door vuren met patronen tot verkleinde afstanden worden ingeleid en, naarmate de gelegenheid ontbreekt, daardoor later ook eenigszins worden vervangen."

Dit voorschrift is zeker zeer op prijs te stellen. Zelfs zou ik nog liever hebben zien voorgeschreven, dat de gevechtsschietoefeningen *steeds moeten* ingeleid worden met Marga-patronen; doch hoe komt een bataljon aan de daartoe benooidigde schijven? Het Rijk verstrekt die niet en het bataljon bezit geen enkel fonds om ze te laten aanmaken. Wel kan men de onkosten verantwoord voor het herstellen en onderhoud (en desnoods de aanmaak) van schijven, welke in onze voorschriften zijn voorgeschreven; doch hoe in dit geval te handelen? In de eerste plaats zou men bij verschillende bataljons, door aanmaak ter plaatse, schijfinrichtingen krijgen van verschillende vinding. De eene practisch, de andere onpractisch: want een model bestaat er niet. Bovendien, gesteld, dat de Administratie geene bemerkings maakt op eene eventueele aanmaak van dergelijke schijfinrichtingen (welke niet goedkoop zullen wezen), aangezien zij in het voorschrift erkend worden, dan nog wee den betrokken officier, die toevallig eene duurdere constructie heeft uitgevonden dan een zijner collega's. Hij loopt dan o. m. gevaar om het meerdere uit eigen zak te moeten betalen? Wie zou dat aandurven?

Eene schijfinrichting voor Marga-patronen, welke zeer handig is om het gevechtsschieten voor te bereiden, heb ik vroeger reeds omschreven in »De Militaire Spectator» van December 1903. Maakt men twee van zulke schijfinrichtingen, dan kan men de miliciens reeds met Marga-patronen oefenen in het concurreerend schieten; doch behalve deze soort inrichting, heeft men nog verschillende andere soorten noodig.

Ik blijf bij mijne overtuiging, dat wanneer de geperst papieren schijven bij het schoolschieten werden toegepast en de miliciens zich konden oefenen met Marga-patronen, men zou voorkomen, dat zij overbluft staan te kijken, wanneer zij in de

Harskamp komen. Ook zouden de resultaten dan zeer zeker gunstiger zijn.

Wanneer er één land is, dat steeds consequent voor oogen houdt : »Het schoolschieten is de grondslag voor het gevechtsschieten», dan is dit wel Frankrijk. Na het reeds besproken schieten met scherp op verkorte afstanden (4 seriën) gaat men over tot de »Tirs d'instruction», ons eigenlijke schoolschieten, 2e klasse.

In deze »Tirs d'instruction» treft men slechts 6 oefeningen aan, terwijl bij elke oefening worden verschoten 2 seriën van 4 patronen, dus totaal 48 patronen.

Al deze oefeningen hebben plaats op eene ringschijf met slechts 2 ringen, waarvan de straal afhangt van den afstand, waarop men schiet. In het midden heeft men een zwart schijfje (rondelle) als mikpunt.

Voor deze oefeningen bestaan geene overgangsvoorwaarden en het doel van de oefening is om den soldaat te leeren, zijne schoten binnen een bepaalden ring te houden.

Op 400 M. bedragen de middellijnen der 2 ringen 2 M. en 1 M. Op 250 M. bedragen ze 1.25 M. en 0.62⁵ M. Een schot binnen den kleinsten ring telt voor 2. Een schot tusschen de twee ringen telt voor 1.

Reeds in het doel van deze oefeningen ligt het oorlogsschieten zuiver opgesloten, n.l. het houden van alle schoten binnen eene bepaalde ruimte. Of er veel of weinig schoten precies in de »rondelle» terecht komen, doet niets ter zake.

Na deze »Tirs d'instruction» gaat men over tot de »Tirs d'application», welke nog meer bepaald gericht zijn op het oorlogsschieten.

Punt 102 luidt als volgt : „Lorsque les hommes ont appris à tirer dans les trois positions réglementaires, sur les cibles de tir d'instruction, ils sont exercés à tirer dans des conditions se rapprochant de celles du tir de guerre, du moins par la forme des objectifs, la variété des positions et l'utilisation des obstacles du terrain. C'est l'objet des tirs d'application.”

Deze »Tirs d'applications" hebben reeds veel overeenkomst met onze individueele gevechtsschietoefeningen. Zij bestaan uit 3 oefeningen, in elk waarvan 8 patronen worden verschoten, dus totaal 24.

Na deze oefeningen, waarvoor ook al weër geene overgangsvoorwaarden zijn vastgesteld, wordt niets anders meer beoefend dan het werkelijke gevechtsschieten.

In de schoolschietoefeningen worden dus slechts 72 patronen verschoten. Zij worden niet anders beschouwd dan als hulp-oefeningen om den soldaat te bekwamen voor het gevechtsschieten. Dit wordt voldoende bewezen door het feit, dat er geene overgangsvoorwaarden zijn gesteld.

Munitie en tijd.

Meermalen is mij voorgehouden: welk land is er zoo gelukkig als het onze, waar wij zoóveel patronen kunnen verschieten als wijzelven wenschen? Dit is juist, want voor zoover ik van andere mogendheden inlichtingen heb kunnen verkrijgen, waren zij allen gebonden aan een bepaald aantal patronen, zoowel voor het schoolschieten als voor het gevechtsschieten, of soms alleen voor het eerste.

In den laatsten tijd is er niettemin bij mij groote twijfel gerezen over de vraag of dit werkelijk voor onze Infanterie een *geluk* is te noemen. Het zou voor dit wapen een *geluk kunnen* zijn, wanneer n.l. van die goedgeefscheid in zake munitie steeds een zeer oordeelkundig gebruik werd gemaakt; doch — het doet mij leed, het te moeten constateeren — in vele gevallen is er bij onze Infanterie meer sprake van patronen-misbruik, dan van patronen-gebruik. Ik vrees, dat deze bewering niet weinig protest zal uitlokken; niet bij de luitenants, die feitelijk met het onderricht belast zijn en er dus het best over kunnen oordeelen, doch bij de hoogere officieren. Toch wensch ik dezen zin niet uit dit artikel te schrappen, want het is de waarheid en ik acht het te zeer van belang, dat deze waarheid eens onder de oogen wordt gezien. In de laatste jaren is ons schieten hoe langer hoe meer ontaard in

een wedstrijd tusschen de compagniescommandanten, wie het meeste aantal seriën kan verschieten, hetgeen wel het toppunt bereikt heeft, toen in ons voorschrift de noodlottige bepaling kwam: »De miliciens moeten zoo eenigszins mogelijk, in de eerste drie tijdperken der instructie, per maand tien seriën schieten » Toen was er geen houden meer aan. Weér of geen weér, er *moest* geschoten worden. Tijd of geen tijd, de man *moest* 10 seriën per maand schieten.

Hoe menigmaal heb ik niet van mijn compagniescommandant bemerkingen gekregen, wanneer ik trachtte om de fouten, welke een milicien gedurende het schieten maakte, kalm en zonder overhaasting te verbeteren, onder toevoeging: »daar hebben we nu geen tijd voor!» Hoe dikwijls heb ik niet een soldaat op de ringschijf achter elkander 10 patronen zien verknoeien, zonder hoogere punten te schieten dan een 4, alleen als gevolg van de wijze, waarop de man gedurende het vuren tot *haast* werd aangespoord!

Of men één, twee of drie banen ter beschikking had, dat gaf niets, er moesten 10 seriën per maand verschoten worden. Het scheen voor een compagniescommandant moeilijk te wezen om ronduit te bekennen, dat het onmogelijk is om het verschieten van zóó veel munitie te doen samengaan met eene behoorlijke instructie.

Gelukkig is er later in ons voorschrift eene wijziging gekomen en lezen wij thans in punt 99a: »Het bepaalde in de eerste zinsnede van punt 99 mag echter nimmer aanleiding geven tot overhaasting bij de oefeningen. Wanneer derhalve het aantal schietbanen en de tijd, gedurende welken daarover kan worden beschikt, niet voldoende zijn, wordt het getal van 10 seriën naar omstandigheden verminderd.»

Hiermede is eene fout in het voorschrift hersteld geworden, doch geenszins is hiermede de opvatting daarvan in de goede richting gewijzigd.

De oude angst om niet te weinig patronen te verschieten, zit er nog steeds in. Nog steeds is een compagniescommandant huiverig om door het besteden van meer zorg aan het

verbeteren van fouten, minder te zullen schieten dan zijne collega's.

Wat mag hiervan wel de reden zijn? Deze: wanneer er compagniën zijn, welke belangrijk minder munitie verschiëten dan het gros, dan wordt onmiddellijk geïnformeerd hoe of het komt, dat die of die compagnie zooveel minder patronen heeft verschoten, waarbij die compagniën zich dan reeds dadelijk als schuldigen beschouwden. Die het minst verschiet, moet zich verantwoorden, ongeacht de resultaten, die zijn verkregen, terwijl de andere compagniën denken: zie je wel, daar heb je 't nu al; haast je maar eens niet met schieten, dan krijgt je nog onaangenaamheden op den koop toe! En dan de verantwoording, die volgt? Ja, het is moeilijk voor een compagniescommandant om rond voor de waarheid uit te komen en daardoor zooveel andere compagniën te beschuldigen, dat zij hare miliciens, ten koste van het onderricht te veel gehaast hebben. . . Er zal eene reden worden opgegeven, welke niet de zaak in het ware daglicht stelt, of wel het veel gebruikte antwoord zal volgen: er zal in den vervolge tegen gewaakt worden! En men kan ervan verzekerd zijn, dat er werkelijk in den vervolge tegen gewaakt zal worden. Het zal dien compagniescommandant geen tweede maal overkomen, dat hij als belooning voor zijne juiste opvatting van de zaak nog moeilijkheden bovendien krijgt; doch is hiermede ons schietonderricht gebaat?

Dit zijn zeer zeker misstanden te noemen.

Ik vind het bij dit onderdeel de beste plaats, ook even punt 106 te beschouwen. Hierin staat vermeld, dat eenzelfde instructeur niet te lang achtereen instructie mag geven, aangezien dit vermoeiend is en het schieten er anders door zou worden geschaad.

Iets dergelijks vinden we in het Duitsche voorschrift in punt 98: »Das Aufsichtspersonal, welches im Allgemeinen nach zwei Stunden abzulösen ist, besteht aus: dem Offizier enz.»

Laten wij ook in deze de practijk eens aan de theorie toetsen.

Heeft men 2 of 4 instructeurs en 1 of 2 banen, dan gaat alles goed; doch heeft men evenveel banen als instructeurs, dan wordt punt 106 steeds beschouwd als niet te bestaan. Steeds worden zooveel mogelijk banen bezet en zooveel mogelijk seriën geschoten, zoodat het veelal gebeurt, dat een instructeur een geheelen morgen en soms nog een deel van den middag erbij aan één stuk door bij het schieten moet wezen. Van zoo iemand kan men toch moeilijk blijven verlangen, dat hij tot het laatste met toewijding instructie blijft geven gedurende het schieten. Heeft men 2 banen en slechts 2 instructeurs, dan behoort m. i. bij eene eenigszins sterke compagnie slechts 1 baan bezet te worden, wil men door de schietopleiding verkrijgen, wat er door te verkrijgen is.

Het schieten.

Hiervóór is reeds de wenschelijkheid betoogd om de schutters, vóórdat zij met scherp moeten vuren, op het schietterrein van te voren eene korte richtoefening te laten houden op de schijf, waarop en in de houding, waarin ze moeten vuren. Als afstand neemt men liever een, die grooter is dan die, waarop gevuurd moet worden. Zooals werd opgemerkt, wordt hierdoor het oog gewend aan den afstand en aan de schijf. Het richten gaat daarna veel gemakkelijker. Men ziet de schijf duidelijker.

Wanneer een man schiet, dan moet men geene terechtwijzingen geven terwijl hij richt. Maakt hij gedurende het richten eene groote fout, dan laat men hem het geweer afzetten en maakt hem daarna de noodige bemerkingsen. Maakt hij eene geringe fout, dan wijst men hem daarop na het schot.

Zoo vinden we in het Fransche voorschrift op blz. 49, punt 84: »Le gradé placé auprès de chaque tireur surveille sa position et la rectifie au besoin; il s'assure qu'il tire avec calme et sans précipitation, mais s'abstient d'intervenir lorsque le soldat est en joue.»

Wordt een schutter gedurende het vuren onrustig, dan

laat men het vuren tijdelijk staken. Zie punt 115 van ons voorschrift.

In het Duitsche voorschrift leest men op blz. 40, punt 50: »Wird der Schütze unruhig, so lässt man ihn absetzen bz. das Gewehr abnehmen und wegtreten; unter Umständen wird das Schieszen eines solchen Mannes an dem betreffenden Tage gänzlich abbrechen sein.»

Is dit niet iets, dat bijna van zelf spreekt, dat men een man desnoods in 't geheel niet meer laat vuren op een bepaalden schietdag, wanneer men bemerkt, dat hij dan toch niet rustig kan schieten? Laat men hem toch doorvuren, dan is het munitie verspillen en de oefening loopt gevaar om negatieve resultaten te verkrijgen. Toch ziet men zoo dikwijls, dat zoo iemand moet blijven doorgaan met vuren, omdat... hij die maand nog zoo weinig geschooten heeft.

In ons voorschrift staat bepaald, dat men alles moet vermijden, wat een man zenuwachtig kan maken. Men had hier wel met vette letters bij mogen laten drukken: »Het is ten strengste verboden, een schutter gedurende het vuren te haasten, ook al heeft men weinig tijd beschikbaar.»

Betreffende deze quaestie vinden wij in het Duitsche voorschrift op blz. 37 ad punt 38: »Schlechtes Schieszen wird nur in sehr seltenen Fällen Folge von Fehlern sein, welche der Schütze aus grober Nachlässigkeit oder Trägheit begeht, denn in der Regel bringt der Mann gerade für diesen Dienstzweig besondere Lust und Liebe mit. Es ist Sache des Lehrers, diese zu erhalten und zu fördern.»

Dit is iets, waaraan ook onze instructeurs niet genoeg kunnen denken.

Het groote nadeel besprekende van eene neiging om zoo snel mogelijk de schoolschietoefeningen te doorloopen, lezen wij op blz. 62, punt 90 van hetzelfde voorschrift: »Ein rasches Hindurchtreiben durch die Uebungen ist ebenso schädlich wie eine längere Unterbrechung derselben. Indessen kann es sich empfehlen, einzelne schlechte, muthlos gewordene Schützen,

bei welchen auch Nachhülfeübungen eine Verbesserung nicht herbeigeführt haben, einige Zeit überhaupt nicht mehr schieszen zu lassen."

In het Fransche voorschrift vinden wij op blz. 26, punt 53 : »Les instructeurs doivent s'attacher à traiter chacun d'eux selon ses aptitudes, et ses moyens, en évitant de les rebouter ou de les décourager. Avec de la patience et de la persévérance, il est presque toujours possible de faire un tireur moyen de l'homme le moins bien doué."

Bij het schieten in de houding : »Staaude, vrije hand" zou ik gaarne wenschen, dat de schutter na elk schot zijn geweer afzette, totdat er is aangewezen. Wat is hier tegen? De staande houding is zeer vermoeiend en waarom zouden wij den schutter onnoodig nog meer vermoeien?

In Duitschland is men van het vermoeiende der staande houding zoodanig doordrongen, dat men hierin als volgt laat vuren : Eene afdeeling van hoogstens 5 man treedt op één gelid aan vóór de schijf, met geladen geweer. Een voor één komen ze vóór, geven 1 schot af en gaan weder terug. Zoo gaat het om beurten, totdat ieder het noodige aantal patronen verschoten heeft.

Wij lezen op blz. 68, punt 102 van het Duitsche voorschrift : »Nachdem der Schusz angezeigt ist, meldet der Schütze unter Angabe seines Namens das Treffergebnisz, ladet dann von Neuem und sichert.

Hierauf tritt der Schütze in die Abtheilung zurück und mit dem gesicherten Gewehr zur Abgabe eines Schusses vor, wenn die Reihe wieder an ihn kommt. Er darf sich erst dann schuszbereit machen, wenn die Scheibe sichtbar gemacht worden und die Anzeigetafel eingezogen ist."

Ook lezen we op blz. 54, punt 69. »Nach dem Schusz meldet der Schütze das Abkommen bezw. den Treffpunkt, öffnet das linke Auge, streckt den Zeigefinger, setzt unter Erheben des Kopfes ab und stellt das Gewehr nieder."

In het Fransche voorschrift lezen wij op blz. 47, punt 82 met cursief gedrukte letters : »Il importe que le soldat exécute

ses premiers tirs dans les meilleures conditions et qu'il n'en garde aucune mauvaise impression.

A cet effet, les tirs d'instruction sont exécutés, autant que possible, par un temps calme.

On évite les journées pluvieuses ou trop froides. Des abris sont installés, en cas de besoin, sur le terrain, pour protéger le tireur contre les intempéries."

Ook in ons schietvoorschrift staat, dat men goed weér moet hebben voor de eerste schietoefeningen.

Waarom vindt men op onze schietterreinen geene schuilplaatsen voor den schutter? Bij regen en wind zou dit zeer zeker ten goede komen van de opleiding. De milicien kan beter richten en de instructeur zal met veel meer toewijding de oefening blijven leiden.

Nog wenschte ik even een bezwaar te releveeren tegen onze overgangsbepalingen. Bij ons kan de slechtste schutter op den duur scherpshutter worden, wanneer hij maar voldoende patronen kan verschieten. Vandaar, dat men dan ook soms in de klasse B schutters aantreft, die nauwelijks in de klasse A t'huis behooren en dat personen scherpshutter worden, zonder dat zij deze onderscheiding verdienen.

Wel heeft een compagniescommandant het recht om enkele oefeningen nog eens te laten herhalen, doch eens zal de man hieraan wel weer voldoen, al is het ook soms bij toeval.

Dit is niet mogelijk volgens het Duitsche voorschrift. In het Duitsche leger krijgt de man 120 patronen om te voldoen aan de klasse, waarin hij schiet. Nu telt de 2e klasse 6 oefeningen van 3 schoten en 9 oefeningen van 5 schoten, dus heeft hij nog niet de beschikking over 2 seriën voor elke oefening. Voldoet de man aan het einde van het schietjaar (van 1 Sept. — 1 Oct.) niet aan alle oefeningen van de klasse, waarin hij vuurt, dan begint hij het volgende jaar weder van voren af aan.

Zoo zou ik bij ons schoolschieten wenschen te bepalen, dat wie in de 2e klasse niet voldoet met 90 patronen (zonder snelvuur) wederom bij A' begint. Wie in de 1e klasse niet voldoet

met 130 patronen moet eveneens worden teruggesteld naar B', terwijl de scherpschutters behooren te worden teruggesteld tot C', wanneer zij in de klasse C niet voldoen met 150 patronen. Ik geloof, dat wij hierdoor de schutters beter zullen houden in de klasse, waarin zij behooren te zijn.

Ook vind ik er niets tegen te zeggen om een man meer dan 2 patronen toe te geven om aan eene oefening te voldoen, zooals dit in Duitschland trouwens ook gebeurt. Hierdoor zouden wij munitie besparen en het is toch slechts ons verlangen om een man met 5 opeenvolgende schoten aan de overgangsvoorwaarde te laten voldoen.

Ten slotte een enkel woord over de schietoefeningen der officieren.

In het Deutsche voorschrift lezen wij op blz. 36, punt 37 :

»Offiziere und Unteroffiziere haben sich deshalb neben genauer Kenntniz der Schieszlehre eine derartige Schieszfertigkeit anzueignen, dasz sie Gewehre anzuschieszen und etwaige Fehler derselben durch Probeschüsse festzustellen vermögen. Sie müssen sich Ziel- und Anschlagübungen unausgesetzt selbst unterziehen, um die Festigkeit im Schieszen zu bewahren und zu vervollkommen..»

En nog overredender lezen wij op blz. 80, punt 119 : »Nichts wirkt überzeugender auf den Schützen, nichts fördert den Schieszunterricht mehr, als wenn der Offizier bei der Ertheilung desselben thätig eingreifen und dem Manne als Vorbild dienen kann.»

En ad punt 120: »Es musz deshalb dem Offiziere Gelegenheit geboten werden, seine Schieszfertigkeit auszerhalb der gewöhnlichen, bei der Kompagnie statt findenden Uebungen noch auf besondere Weise zu vervollkommen.»

»Der Bataillons-Kommandeur hat in der besseren Jahreszeit die Offiziere mehrmals zu Uebungen im Punktschieszen heranzuziehen und diese in zwangloser Weise — etwa unter Verwendung besonderer Scheiben und unter Zulassung eigener Waffen — derart zu leiten, dasz Lust und Liebe am Schieszen geweckt und die Schieszfertigkeit stetig gefördert wird.»

En wat staat bij ons voorgeschreven? In punt 101 lezen wij: »De officieren der compagnie blijven zich in het schieten oefenen.»

Dit wordt evenwel niet opgevat als een bevel, doch bijna nog minder dan een ernstige wenk.

Is het echter zoo noodzakelijk, dat een officier zelf een goed schutter is? Hierop moet zeer zeker een beslist *ja* volgen.

Het staat zoo duidelijk in het hierboven aangehaalde punt 119 van het Duitsche voorschrift omschreven: »Niets werkt overtuigender op den schutter, niets bevordert het schietonderricht meer, dan wanneer de officier bij het geven daarvan handelend kan ingrijpen en den man als voorbeeld kan dienen.»

Ik behoef hier niets meer aan toe te voegen. Duidelijker had men het groote belang, dat verbonden is aan goede schutters onder de officieren, moeilijk kunnen aangeven.

Een man beweert een slecht geweer te hebben, daar hij slecht schiet. Of wij dien man al met veel of weinig woorden mededeelen, dat de fout niet aan zijn geweer, doch aan hemzelfen ligt, dit overtuigt hem niet. Wel is dit het geval, wanneer de officier zelf uit dat geweer een enkel schot doet en een hoog cijfer schiet. Dan *ziet* de man, dat het aan hem ligt en zal hij trachten, zijne fouten te verbeteren, maar zolang hij het niet ziet, zal hij over zijn geweer blijven pruttelen en allen lust verliezen. Waarlijk, overdreven is deze voorstelling niet. Laten wij slechts onszelven een oogenblik denken in de plaats van dien schutter.

Nog meer kwaad wordt er gesticht, wanneer de officier zelf geen goed schutter is en dan eens een paar schoten uit dat gedeprecieerde geweer gaat afgeven. In de meeste gevallen zullen deze dan slecht vallen, hetgeen bij den milicien het laatste greintje vertrouwen in zijn geweer wegneemt, niet-tegenstaande het misschien zeer goed is.

Omgekeerd is de schietvaardigheid van den officier van zoodanig groot belang, wijl hij met een enkel schot de werkelijke gebreken aan een geweer op het schietterrein zou kunnen constateeren.

-Te zwaarder weegt dit voordeel, wanneer, zooals in ons leger, de geweren niet worden ingeschoten, vóórdat zij aan eene nieuwe lichter worden uitgegeven.

Stellen we ons eens eene compagnie voor, waarbij geen der officieren een goed schutter is. Ongelukkig dan de miliciens, die een slecht geweer treffen. Een groot gedeelte van hun diensttijd zullen zij achterlijk blijven, terwijl de fout toch werkelijk niet aan hen ligt.

In punt 29 vinden we vermeld: »De juistheid van aanwijzing zal nu en dan door den baancommandant worden nagegaan.» Hoe stelt men zich voor, dat dit geschiedt? Door naar de schijf te loopen? Men begrijpt, dat dan de korporaal wel een willekeurig beplakt schot zal aanwijzen, want in den regel schiet men op reeds beschoten schijven. Soms kan men den korporaal op deze wijze wel eens controleeren, doch in de meeste gevallen niet; maar bovendien is het zeer tijdrovend.

Iets anders is het, wanneer de officier zelf een goed schutter is. In dat geval zal hij, naast den schutter staande, ongemerkt diens geweer overnemen en zelf een schot doen. En daar een goed schutter, binnen bepaalde grenzen, vrij wel zijn schot kan krijgen, waar hij het hebben wil, zoo is dit de meest afdoende methode om de aanwijzing te controleeren.

In punt 112 lezen we: »Het doen van een of meer proefschoten is toegestaan en voor de grootere afstanden aan te bevelen.» Nu vraag ik iedereen af: wanneer gebeurt dit?

En dan geloof ik slechts één antwoord te zullen krijgen n.l.: geen tijd. M. a. w.: ter wille van het veel schieten moet het goed schieten worden opgeofferd.

Ik heb dikwijls hooren verontschuldigen: maar die 2 patronen dan, die ieder man bij elke serie kan verkrijgen, (punt 111) zijn dat dan geene proefschoten? Neen, dat zijn absoluut geene proefschoten, ten minste zij behooren het niet te zijn.

Proefschoten dienen om aan een man de gelegenheid te geven om vóór het aanvangen zijner eigenlijke serie, de juiste ligging van zijn mikpunt te vinden. Zelfs de zon en zeer zeker de helderheid van den dampkring kunnen dit mikpunt aanmerkelijk wijzigen.

Al kent een man nog zoo goed zijn eigen geweer, dan kan hij toch niet bij elke oefening met juistheid de ligging van zijn mikpunt aangeven; terwijl die 2 patronen, welke een schutter kan toekrijgen, dienen om hem de gelegenheid te geven, alsnog aan de gestelde eischen te voldoen. Deze vervangen dan 2 schoten, welke te slecht zijn gevallen, niet doordat de man zijn mikpunt eerst moest gaan zoeken, doch door eene fout in het vuren zelf.

Trouwens, de methode van aantekening wijst hierop voldoende. In het schietregister heeft men een afzonderlijken regel voor de proefschoten, terwijl de schoten, welke worden toegegeven, niet onder de proefschoten worden vermeld, doch een deel blijven uitmaken van de serie zelve. Zelfs tellen zij mede bij het verstrekken van den prijs aan hem, die met het geringste aantal patronen aan eene klasse heeft voldaan. Het zou al zeer onbillijk wezen, wanneer men hierbij *proefschoten* liet medetellen.

Wat leest men in het slot van punt 112? »Vermits bij sterken wind de normale keuze van het mikpunt moeielijk door een enkel proefschot is te bepalen, verdient het aanbeveling, vóór den aanvang der oefening op iedere baan den windinvloed voor dien dag eenigszins te doen bepalen door een goed schutter.»

Wanneer wordt deze bepaling nagekomen? Ik wil het aan den deskundige overlaten, hierop een antwoord te geven. 20)

Het individueele gevechtsschieten. 21)

Betreffende de voorbereiding tot het individueele gevechtsschieten verwijs ik naar het opgemerkte omtrent dit vuur, toen ik het schijvenmaterieel besprak. Ik zal hier niet in herhalingen treden, doch direct overgaan tot de beschouwing van het vuur zelf.

Het is ook hier alweer: aan het Voorschrift ligt het niet, doch aan de opvatting ervan. In punt 132 lezen we: »Bij de aanwijzing daarvan kan zoo noodig worden afgeweken van de beginselen, daarvoor bij het schoolschieten aangegeven.» Dit

wil dus zeggen, dat voor iederen man afzonderlijk de schoten moeten worden aangewezen, al geschiedt dit dan ook op eene andere wijze dan bij het schoolschieten. In geen geval wordt zelfs de mogelijkheid erkend, dat het aanwijzen niet voor iederen man zou behoeven plaats te hebben. Trouwens, dit blijkt ook voldoende uit het feit, dat in het schietregister bij iederen man het aantal treffers moet worden geboekt.

Hoe ziet men het evenwel veelal gebeuren? Verschillende schijven worden er geplaatst en eene geheele compagnie schiet achter elkander af, zonder dat ieder man de resultaten van *zijn* vuur te weten komt. Eerst als allen geschoten hebben, wordt het totaal aantal treffers opgenomen en in het schietregister in evenredigheid van de bekende schietvaardigheid der manschappen verdeeld. Men gevoelt wel, dat dit niet geheel en al juist is, doch men heeft geen tijd. Dienzelfden dag moet er veelal nog eene geheele compagnie afschieten. Nu vraag ik ieder af: is dit de ware opvatting van het individueele gevechtsschieten. Moet zelfs bij de voornaamste oefeningen in het vuur het veel vuren gaan boven het goed vuren? Het individueele vuur is eene *opleiding* in het gevechtsschieten. Dit vuur moet op dezelfde wijze worden geregeld als het schoolschieten. Als de man heeft geschoten, moet men kunnen nagaan of hij ook werkelijk geraakt heeft, en zoo niet, dan moet men de fouten, die zijn gemaakt, opsporen en doen verbeteren. Slechts op deze wijze kan er sprake zijn van eene *opleiding*.

Wenschte men de methode van aanwijzing eenigszins te bespoedigen, ons voorschrift geeft er ons de volle toestemming toe. Wij kunnen bijv. eenige gelijke stellen schijven naast elkander plaatsen en daartegenover even zooveel schutters opstellen. Laat dit aantal bijv. 5 bedragen. Nu geven de schutters, ieder op zijn eigen stel schijven, om beurten een schot af. Heeft ieder 1 schot gevraagd, zoo geeft men aan den kuil een sein tot het opnemen en aanwijzen der treffers. Nog beter kan men gebruik maken van val-schijven.

In het Duitsche voorschrift lezen we op blz. 91, punt 153:

»Das Einzelschieszen, welches lediglich durch die eingehendste Behandlung eines jeden Schusses durch den Lehrer gefördert wird, stellt an den letzteren erhöhte Anforderungen.»

Dus : schot vóór schot moet met de meeste toewijding onderwezen worden.

De oefeningen besprekende, lezen wij op blz. 92, punt 156 van dat voorschrift: »Der Schütze schätzt die Entfernung, giebt nach etwa nothwendig gewordenener Berichtigung der Schätzung seitens des Lehrers das zu wählende Visir nebst Haltepunkt an, geht in Anschlag, zielt und schieszt.»

»Hat der Schütze bereits gröszere Gewandtheit erlangt, so lässt ihn der Lehrer nach Erscheinen des Ziels selbständig handeln und erörtert erst nach erfolgter Schusabgabe die einzelnen Thätigkeiten.»

Bij onze Infanterie kan men zeer zeker niet genoeg zorg besteden aan iederen man bij het individueele gevechtsschieten, aangezien dit plaats heeft op schijven, welke hij bij het schoolschieten niet krijgt te zien, iets wat zeker is aan te merken als een der weinig werkelijke fouten, welke ons schietvoorschrift bezit.

Nu weet ik wel, dat men van alle kanten zal roepen: maar op die manier schieten wij niet op met het vuren; doch dan vraag ik nogmaals: wat is verkieslijker, weinig schieten, doch de overtuiging te kunnen hebben, dat de man werkelijk is *geoefend*, of veel schieten, dat noodzakelijk gepaard moet gaan met het feit, dat de man aan het eind nog even ongeoeffend is als aan het begin of juist, nog ongeoeffender, want hij heeft leeren knoeien. 22)

Voorbereidende gezamenlijke vuur.

Ook hierbij moet vóór alles *opleiding* op den voorgrond treden. De man moet *leeren* om zich bij zijn vuur niet te laten influenceeren door de schoten om hem heen. Daarom is het noodig, dat men ook alweer de resultaten moet kunnen nagaan van iederen man afzonderlijk. Hij, die slechte resultaten

heeft verkregen, wordt een volgenden oefeningsdag nog eens extra onder handen genomen.

Te recht staat in punt 137: »De voorbereidende oefeningen zijn voor de opleiding van den soldaat tot oorlogsschutter de meest gewichtige. Zij hebben voornamelijk ten doel, de manschappen op te leiden voor hun vuurwerkzaamheid in de groep en hen te gewennen, niettegenstaande het geknal der schoten om hen heen, rustig en bedaard te richten en te vuren.»

Zonder al te veel tijd te verliezen, kan men gemakkelijk ieder man de resultaten zijner schoten toonen. Men wil bijv. eene oefening houden op romp-schijven, met groepen van 4 man. In dat geval plaatst men 4 rompschijven naast elkander met dezelfde tusschenruimten als de schutters hebben. Aan iedereen schutter wijst men eene bepaalde schijf aan en laat daarna het vuur openen. Heeft ieder man zijne patronen achter elkander verschoten, dan laat men in elke schijf het aantal treffers opnemen.

Hoe meer groepen of men naast elkander kan laten vuren, hoe vlugger alles natuurlijk afloopt: doch ieder man moet zijne eigen schijf hebben. Deze methode is geheel in den geest van het Fransche voorschrift.

In punt 136 van ons voorschrift lezen we: »De resultaten worden na de oefening van elk groepgedeelte opgenomen.» M. i. had men goed gedaan met hier tevens uitdrukkelijk voor te schrijven, dat ieder man op eene eigen schijf moet hebben geschoten.

Aanmoedigingsprijzen.

Aan onze miliciens worden aanmoedigingsprijzen verstrekt in geld. Ik voor mij zou dit beperkt willen zien tot kleine schietpremiën als belooning voor het overschieten eener oefening, het schieten van een 12, enz.

De grootere prijzen evenwel, vermeld in punt 158, zou ik liever omgezet zien in bepaalde voorwerpen, voorzien van inscripties; voorwerpen, waarmede de milicien zijn geheel verder leven kan pronken, bijv. een horloge met inscriptie in het

deksel, een zilveren of verguld zilveren medaille met bijbehoorend brevet, enz. Ik ben ervan overtuigd, dat een milicien dat nog veel liever heeft. Men werkt op deze wijze op het eergevoel van den man. Heeft een man een horloge gekregen, dan zal hij op zijn 70ste jaar nog met groote voldoening dat horloge voor den dag halen en met zekeren trots zeggen: zie, dat heb ik nog met schieten verdiend, toen ik milicien was.

Geeft men hem eene medaille met brevet, men kan verzekerd wezen, dat beiden netjes in eene lijst zullen worden gezet, en dat de man steeds trotsch zal wezen wanneer hem later wordt gevraagd: hoe bent je daaraan gekomen? Geldelijke belooningen zijn al zeer spoedig uit het geheugen verdwenen en ik acht het voldoende, wanneer de man die krijgt in den vorm van kleine schietpremiën en in den vorm van toelage op zijne soldij als zijnde scherpschutter. Ook de vergunning, dat zoo iemand eene sabel mag dragen, is m. i. zeer goed ingezien.

Voor de onderofficieren zou ik zeer zeker geene schietprijzen in geld verstrekt willen zien. In den regel is die prijs denzelfden dag reeds voor een groot gedeelte verdwenen, doordat de winnende zijne kameraden ervan eens tracteert. Ook voor hen vind ik het voldoende, dat de uitgeschoten scherpschutters nu en dan bij hunne oefeningen om kleine prijsjes kunnen schieten. De prijzen, bedoeld in punt 157, zou ik gaarne zien omgezet in voorwerpen met inscripties.

In het Duitsche voorschrift vindt men op blz. 87: »Das überwiesene Geld ist voll für Preise, welche den Charakter von Andenken haben, und die möglichst mit Inschriften versehen sind, zu verwenden. Die Gewährung von Geldpreisen ist unzulässig.»

Verder zou ik den schutters (onderofficieren en minderen) welke, ingevolge punt 157, prijzen hebben behaald, regimentsgewijze op een zelfden tijd verlof willen zien geven en hen dan op een bepaalden dag in dat verlof willen zien verzamelen in de plaats, waar de staf van het regiment zich bevindt. Deze prijswinnaars zou ik dan nog eens onderling willen

laten kampen om een »eereprijs.» Dezen eereprijs zou ik willen doen bestaan uit een eeredegen van sierlijker model dan onze meester-degens en het gevest voorzien van eene inscriptie.

Wat is in onze moderne oorlogen hooger gaan staan: de schermkunst of de schietkunst? Hoewel de schermkunst zeker nog steeds reden van bestaan heeft, met het oog op eene algemeene ontwikkeling van oog en lichaam, aarzel ik toch niet om de schietkunst nog hooger te stellen. In den oorlog heeft men meer aan een korps goede, uitmuntende schutters dan aan een korps meesters in het schermen. Waar iederen meester in het schermen de eer te beurt valt om een degen te mogen dragen, daar valt er zeker niets tegen te zeggen om den schietkampioen van elk regiment op 's Rijks kosten een sierlijken eeredegen uit te reiken. Voor hem, die meermalen kampioen is, zou men dan bijzondere onderscheidingsteekenen aan den degen kunnen geven.

Mocht men soms het verstrekken van zulke degens per regiment te veel vinden, laat men dan jaarlijks per divisie om zulk een degen kampen.

Onnoodig is het, te zeggen, dat dit voor de scherpschutters een zeer groote prikkel zou zijn om in hooge mate zich op het schieten toe te leggen.

In Duitschland worden dergelijke eeredegens of eeresabels verstrekt aan de officieren, die uitmunten in het schijfschieten.

Verder zou het eene groote aansporing wezen voor de miliciens, wanneer men regimentsgewijze bij elkaar liet komen de prijswinnaars, genoemd in punt 158, ten einde hen te laten kampen om eene draagmedaille.

Zooals het thans bij ons is geregeld, wordt er al zeer weinig gedaan om onder de onderofficieren den lust tot het schieten er in te houden en aan te kweeken. Welke voordeelen heeft bij ons een onderofficier-scherpschutter?

Per jaar mogen zij kampen om 4 prijzen van f 5 met 8 dagen verlof. Dit is alles, doch dit weegt bij hen lang niet op tegen den grooten last, welken zij van het scherpschutterschap hebben. Zoowel de f 5 als de 8 dagen verlof

zijn spoedig genoeg verdwenen. Een mensch is nu eenmaal van nature ijdel en heeft gaarne iets, waarmede hij kan pronken. Bij onderofficieren treft men dit in hooge mate aan.

Ik sprak zoo juist over „een grooten last” en dit zal misschien velen verwonderen; doch laten we de zaak eens nader beschouwen. Wanneer een sergeant scherpschutter wordt, dan krijgt hij eene scherpschuttersster van gouddraad. »Krijgen” is in deze evenwel juist eene zeer verkeerde uitdrukking, want als *belooning* voor zijne promotie tot scherpschutter *moet* hij zelf enkele gouden sterren koopen en op eigen kosten op zijne kleeding laten zetten.

Voor elke jas, waarop die ster komt te staan, kost hem dit f 0.60. Wanneer die sergeant nu geen uitmuntend schutter is, zoodat hij bijna zeker weet, dat hij een prijs van f 5 zal halen, zoo wordt hij feitelijk liever geen scherpschutter, want dat kost hem maar geld. Toelage op zijne soldij krijgt hij niet. Verder loopt hij nog gevaar om niet te voldoen aan de herhalingsproef, waarna hij dan weder op eigen kosten die sterretjes moet laten verwijderen en daardoor in het laken van zijne jassen kale plekken overhoudt. Wordt hij dan over eenigen tijd wederom scherpschutter, zoo kost dat hem op nieuw per jas f 0.60 en zoo gaat het voort. Vele scherpschutters vallen jaarlijks af, wanneer de proef streng wordt gehouden. Ik heb bij een bataljon gezien, dat er van de 54 scherpschutters slechts 12 overbleven. De reden hiervan is wel deze, dat volgens ons schietvoorschrift iedereen scherpschutter kan worden, als hij maar lang genoeg schiet. Dit heb ik al reeds hiervóór besproken.

Behalve de quaestie van het geldelijk nadeel is er nog eene andere. Elke week hebben de scherpschutters $\frac{1}{2}$ nur theorie en in den regel op een tijdstip, dat niet-scherpschutters vrij hebben. Aan een sergeant kost het scherpschutterschap dus èn geld èn vrije tijd.

Het zal wel overbodig zijn om er op te wijzen, dat dit niet de methode is om de ambitie er in te houden. Dikwijls heb ik dan ook van onderofficieren zelven gehoord: Luitenant,

nog één half uurtje theorie meer per week, en u houdt geen één sergeant-scherpschutter over. Het is moeilijk om het te bewijzen, maar ik ben ervan overtuigd, dat verscheidenen opzettelijk misschieten om geen scherpshutter te worden.

Wanneer onze voorschriften het kader hiertoe brengen, is het dan niet hoog tijd, hierin eene ingrijpende wijziging aan te brengen?

Ten slotte de officieren. Voor hen wordt totaal niets gedaan om de ambitie in het schieten wakker te houden. Verscheidenen nemen bij hooge uitzondering een geweer in handen. Ik houd den stelregel vol: een officier, die zelf geen goed schutter is, kan ook geen goed instructeur zijn in het schieten, omdat hij geen juist oog heeft op alle mogelijke fouten, welke een man *kan* maken.

Het best wordt dit wel ingezien in Duitschland, waar men aan de officieren als onderscheidingsteeken voor goed schieten een eeredegen of eene sabel uitreikt.

Zou het zulke groote kosten medebrengen, wanneer bij ons jaarlijks de officieren regiments- of wel divisiesgewijze een schietconcoure hielden om eereprijzen, liefst uit te reiken uit naam van H. M. de Koningin?

Ik ben ervan overtuigd, dat dan ons officierskorps plotseling wakker geschud zou worden en dat als door een tooverslag overal officiers-schietverenigingen zouden worden opgericht. In het Deutsche voorschrift lezen we op blz. 83, punt 130: »Alljährlich findet ein Preisschießen der Offiziere und ein solches der Unteroffiziere statt. Auf Grund der Schieszergebnisse erhalten die besten Schützen unter den Offizieren und die besten Schützen unter den Unteroffizieren im Namen Seiner Majestät Preise.» En ad punt 131: »Die Preise bestehen für Offiziere aus einem Degen (Säbel), für Unteroffiziere aus einer Taschen-uhr.»

»Der Degen (Säbel), von der allgemeinen Form der Waffe des Truppentheils, ist mit einer entsprechenden Bezeichnung und dem Namen des Beliehenen zu versehen. Ebenso ist bei den Uhren Name des Schützen und Grund der Beleihung anzubringen.»

Alvorens dit artikel te eindigen, wil ik er nogmaals op wijzen, dat het niet mijne bedoeling is geweest, ons schietvoorschrift af te breken. Dit zou al zeer onrechtvaardig wezen, daar het werkelijk zeer goed is. Volmaakt is niets en zeker een voorschrift niet. Alle reglementen hebben hunne fouten en dan zijn deze dikwijls nog maar zeer betrekkelijk. Wat door den één in een voorschrift wordt geprezen, wordt door een ander afgekeurd. Zoo is het steeds gegaan en zoo zal het ook wel blijven. Mijn eenige doel is geweest, op grond mijner overtuiging, de wijze te bestrijden, waarop ons voorschrift wordt opgevat, en tevens een model aan te geven, volgens hetwelk met succes de schietopleiding kan geschieden.

In het I^e Hoofdstuk van dit artikel heb ik mij zuiver kunnen beperken tot het aangeven eener bepaalde methode en mij slechts zelden behoeven te begeben op het gevaarlijk gebied der critiek; gevaarlijk zeker, omdat het vol voetangels en klemmen ligt. »Hij, die critiek uitoeft, wordt zelf gecritiseerd», is gewis eene groote waarheid.

Mijne overtuiging evenwel, dat het hier gaat om een groot belang voor onze Infanterie en dat het meer dan tijd is, dat men ons schietonderricht eens nauwkeurig nagaat en men zich daarna afvraagt: is het zóó wel goed, heeft eindelijk de overhand gekregen en behouden. Veel heb ik in het laatste hoofdstuk afgebroken, ik ontken dit niet, doch ons voorschrift heb ik zooveel mogelijk in eere gehouden.

Waar ik de wijze van opvatting der opleiding heb bestreden, daar hoop ik, dat mij het afbreken zal worden vergeven, aangezien ik niets heb afgebroken zonder op de oude fundamenten iets nieuws te doen verrijzen.

Gaarne wil ik gelooven, dat op verscheidene beschouwingen in dit artikel iets valt aan te merken, doch al vindt ook maar de helft van mijne ideeën een gunstig onthaal, dan ben ik reeds meer dan tevreden; want dan heb ik de schoone overtuiging, ook iets te hebben bijgedragen tot volmaking onzer schietopleiding.

A ANTEEKENINGEN.

HOOFDSTUK I.

1) Blz. 164. Zeer juist merkt het Fransche voorschrift op, dat in de knielende houding de manschappen niet allen op dezelfde wijze kunnen richten. Dit hangt geheel af van de lengte van het bovenlijf van den man. Wij lezen op blz. 35: »Dans la position à genou, les différences de conformation ne permettent pas à tous les hommes de mettre en joue de la même manière.

L'instructeur prescrit aux hommes qui ont le buste long d'affaisser le corps sur la jambe droite et de placer la jambe et l'avant-bras gauches aussi verticalement que possible, pour utiliser toute leur longueur; à ceux dont le bras est trop court, de soutenir l'arme par le pontet."

2) Blz. 164. In het Fransche voorschrift wordt op een vrij hoogen stand van de kolf bij het richten met lage vizieren speciaal gewezen. Wij lezen in punt 61, blz. 34: »Il est ordinairement nécessaire que, dans la mise en joue avec les hausses faibles, le talon de la crosse dépasse la partie supérieure de l'épaule, afin que l'homme ne baisse pas la tête pour prendre la ligne de mire."

Een te hooge stand kan men evenwel voorkomen door den hals onmerkbaar een weinig te doen intrekken.

3) Blz. 164. In het Fransche voorschrift lezen wij op blz. 36: »Que la tête soit peu inclinée, surtout en avant, afin de ne pas trop rapprocher le nez du ponce de la main droite."

4) Blz. 165. De Franschen hechten aan het stevig vastknijpen van het geweer met de rechter hand nog eene andere waarde dan wij. Wij lezen n.l. op blz. 34 van hun voorschrift: »La main droite serre fortement l'arme à la poignée *pour assurer l'indépendance de l'index*; faute de cette précaution, le mou-

vement du premier doigt se transmet à la main et à l'épaule quand on fait partir le coup."

Dit is iets, dat bij ons geweer ook waar is en waarop werkelijk niet genoeg gelet kan worden.

5) Blz. 165. Het »rukken" is iets, waartegen niet genoeg kan worden gewaakt. In het Fransche voorschrift wordt het doordrukken omschreven als volgt: punt 62. » . . . agir sur la détente avec l'extrémité antérieure de la deuxième phalange, afin d'amener la seconde bossette en contact avec le dessous de la boîte de culasse; marquer un temps d'arrêt, retenir la respiration, puis faire partir le coup en fermant lentement le doigt, d'un mouvement continu et sans saccade."

Toch werken de Franschen het rukken in de hand, waar zij in het volgende punt 63 voorschrijven: »le soldat met en joue, amène la seconde bossette de la détente contre le dessous de la boîte de culasse et, à l'instant où la ligne de mire passe par le point visé, il fait partir le coup."

Beter vindt men het doordrukken omschreven in het Duit- sche voorschrift in punt 66: »Das Abziehen wird zuerst am festliegenden Gewehr vorgenommen und dabei gelehrt, wie der Zeigefinger mit der Wurzel des ersten Gliedes energisch an den Abzug heranzugehen, Druckpunkt zu nehmen und unter unausgesetztem, allmählichem und gleichmäßigem Krüm- men der zwei vorderen Glieder das Abziehen (*Abkrümmen*) zu bewirken hat, sobald der Haltepunkt mit Sicherheit erfaßt ist. Je mehr der Zeigefinger beim Abziehen sich krümmt, um so nothwendiger ist es, dasz die rechte Hand bis zur Handwurzel fest an dem Kolbenhals verbleibt. Nur dann findet die Be- wegung des Fingers in seinem Wurzelgelenk einen Abschluss und theilt sich nicht der ganzen Hand und durch diese dem Arm mit."

6) Blz. 166. Het Duitse voorschrift erkent ook nog een knielen op beide knieën. Niet dat ik deze houding ingevoerd zou wenschen te zien in ons exercitie-reglement, want dat zou dan weder eene houding méér zijn, die bij de exercitie onder- wezen zou moeten worden, doch ik vind er wel wat voor te

zeggen om deze houding te beoefenen bij het individueele gevechtsschieten. Daarom wil ik even aangeven, wat het Duitse voorschrift over deze houding voorschrijft in punt 62: »Beim Anschlag auf beiden Knieen sind diese möglichst weit aus einander zu nehmen. Der Körper darf aufgerichtet bleiben oder nach hinten niedergelassen werden, in welchem letzterem Falle die Füße entweder zu kreuzen sind, oder die Hacken geschlossen bleiben.»

7) Blz. 166. Eene goede methode ter verbetering van de staande houding is ook de aanwijzing, dat de recruit zijne knieën achterwaarts moet doordrukken. Wanneer hij dit doet, wordt hij als 't ware van zelf gedwongen, de goede houding aan te nemen. (Zie evenwel punt 74, 3e alinea). Zoo vindt men o.a. in Duitschland voorgeschreven: »Die Kniee sind mit geringer Anspannung der Waden durchgedrückt.»

8) Blz. 167. In het Duitse voorschrift lezen wij op blz. 48: »Die linke Hand, den Daumen längs des Schafts ausgestreckt, die vier anderen Finger gekrümmt und lose angelegt, trägt mit der vollen Handfläche das Gewehr ungefähr unter dem Schwerpunkt. Es ist gestattet, die linke Hand etwas weiter nach vorn zu legen.»

Van een terugtrekken van de linker hand tot onder het magazijn of den beugelkrop is dus geene sprake. Toch kan het geval zich voordoen, dat men een schutter moet toestaan, het geweer met de linker hand nabij het magazijn te ondersteunen n.l. wanneer hij zeer korte armen heeft. Het Fransche voorschrift schrijft iets voor, wat zeker niet goed is te noemen, n. l. dat de linker hand mede moet helpen om het geweer vast tegen den schouder te plaatsen. Wij lezen op blz. 34: »Les deux mains exercent une traction continue vers l'épaule qui résiste à la pression pour maintenir ainsi l'arme plus solidement.»

9) Blz. 167. Ook het Duitse voorschrift beschouwt aanslag-oefeningen zonder richten. Men leest in punt 44: »Nunmehr werden die Anschlagübungen vorgenommen, die Fußstellung (zuerst ohne, dann mit Gewehr), das Fertigmachen und das

Einsetzen in die Schulter bei stehend freihändigem Anschlag. Uebermüdung ist zu vermeiden, alle Ausstellungen müssen kurz gefasst werden."

Eerst daarna lezen wij in punt 45: »Ist die Stellung des Mannes im freihändigen Anschlag eine genügende, so wird zu den Zielübungen im freihändigen Anschlag übergegangen, wobei von Druckpunktnehmen und Abziehen vorläufig abzusehen ist."

Ik wil er nog op wijzen, dat ik deze aanslagoefeningen beschouw, geheel afgescheiden van die, welke men laat beoefenen als gymnastische oefening. Bij de laatste is de ontwikkeling der spieren hoofdzaak, hetgeen soms wel eens ten koste komt van de houding; bij de eerste is de houding hoofdzaak. Daarom mogen deze oefeningen niet worden uitgevoerd door eene geheele klasse tegelijk op commando, doch door elken man voor zich. De een kan langer in de aanslaghouding blijven dan een ander en zoodra een man moede wordt, moet hij afzetten, anders komt het ten koste van de houding.

10) Blz. 167. Zoowel in het Duitsche als in het Fransche voorschrift geeft men aan, dat recruten, welke hun linker oog niet kunnen sluiten, even goed met 2 oogen kunnen leeren vuren. Zij geven geene methodes aan om den recruit te leeren, het linker oog te sluiten. Ik blijf evenwel bij hetgeen ik later heb aangeteekend onder de *Algemeene Opmerkingen*, punt 9b, dat men een man beter kan leeren, zijn oog te sluiten dan om met 2 oogen te richten. Wel moet ik toegeven, dat wanneer een recruit met 2 oogen richten *kan*, hij dan even zuiver zal schieten als een ander met 1 oog.

In het Duitsche voorschrift vindt men op blz. 44, punt 55: »Wenn einzelne Leute beim Zielen beide Augen offen lassen, so steht diesem Verfahren nichts entgegen."

In het Fransche voorschrift, punt 58 leest men: »Un homme qui ferme difficilement l'œil gauche peut être autorisé à viser les deux yeux ouverts."

11) Blz. 168. Betreffende de liggende houding vindt men in het Duitsche voorschrift aangegeven, dat sommige schutters

door het kruisen der beenen een beteren aanslag kunnen verkrijgen. In punt 61 lezen wij: »Es ist hier durch nicht ausgeschlossen, dasz einzelne Leute durch krenzen der Beine einen für ihre Körperverhältnisse geeigneteren Anschlag gewinnen.»

In het Fransche voorschrift lezen wij op blz. 36: »Lorsque le soldat couché met en joue, le corps doit être placé obliquement par rapport à la direction du tir, afin d'éviter d'appuyer la crosse sur la clavicule.»

12) Blz. 173. Het Duitsche voorschrift schrijft voor, dat de onderwijzer zich bij het onderricht moet bevinden links voorwaarts van den schutter. Ik vind hiervoor zeer veel te zeggen. Wij lezen op blz. 40, punt 50: »Bei Leitung von Anschlag- und Schieszübungen befindet sich die geeignetste Stelle für den Lehrer im Allgemeinen links vorwärts des Schützen; von hier aus sind die Fehler desselben in Bezug auf Stellung, Haltung, Lage des Gewehrs, Nehmen des Druckpunktes, Abfeuern, u. sw. am leichtesten zu erkennen. Selbstverständlich bleibt es unbenommen, jenen Platz nach Erfordernisz zu wechseln.»

Bij ons zien wij als regel den instructeur rechts van den schutter staan.

13) Blz. 173. In het Duitsche voorschrift leest men op blz. 45: »Durch häufige Uebungen im Fernsehen von der Rekruteneinstellung an müssen die Sehleistungen gehoben werden.»

14) Blz. 174. Op blz. 41 van het Duitsche voorschrift lezen we: » Auf Hebung des Sehvermögens, namentlich durch Zielübungen gegen schwer erkennbare Ziele, musz dauernd hingewirkt werden.»

15) Blz. 174. Bij het richten op doelen, welke zich zijwaarts verplaatsen, is het fout wanneer de man begint te richten op een bepaald punt vóór het doel en doordrukt op het moment, dat het doel voldoende dit punt is genaderd. Hierdoor wordt het rukken in de hand gewerkt. De schutter moet dadelijk aanleggen op het juiste mikpunt ten opzichte van het doel

en daarna onder het doordrukken, met zijn geweer de beweging van het doel volgen.

Zoo leest men ook in het Duitsche voorschrift blz. 45 : »Auf sich seitwärts bewegende Gegenstände wird unter Rücksicht auf die Schnelligkeit ihrer Bewegung und auf die Entfernung derart gezielt, dasz man, mit dem Gewehr gleichmäßig in der Bewegungsrichtung mitgehend, vorhält.»

16) Blz. 175. Wanneer ééne mogendheid veel waarde hecht aan het schatten van afstanden, dan is dit zeker wel Engeland. In het nieuwe Engelsche schietvoorschrift van 1 Maart 1905 leest men in punt 16 : »As soon as after the conclusion of the classification practices, and before the Marksmen's Practices are fired, by a company or party of casuals, a test in judging distance, in the case of the Cavalry, Infantry and Royal Engineers, will be carried out, under the orders of the second in command, as follows :

»Each soldier will be tested separately in estimating the distance of *four* objects placed at ranges of from 200 to 600 yards.»

»The trial will, if possible, be conducted on unknown ground, the objects will consist of dummies representing men lying at the shorter and standing at the longer distances, the observer will be lying or kneeling behind cover, and estimates will be made in multiples of 50 yards.»

»Half-a-minute will be allowed for each estimate, to be reckoned from the moment the examiner has pointed out the object.»

»25 marks will be given for each estimate — 20 for range, 5 for time.»

»Marks for range will be allotted in the following manner :

»For each correct estimate	20 marks,
» » estimate with error of 50 yards	15 »
» » » » » 100 »	10 »
» » » » » 150 »	5 »
» » » » » 200 » and upwards Nil.»	

»Points will be deducted as follows :

»For time : 1 mark for every five seconds exceeding 30 seconds.»

»Any marksman or 1st class shot who fails to obtain the following aggregate of points, will be relegated to the next lower class in shooting :

»Marksman . . . 65.

»1st class shot . . 50.

»All soldiers who obtain an aggregate of less than 40 marks will, after receiving special extra instruction in judging distance under company arrangements, undergo further examinations until they attain this standard.»

De bedrevenheid in het schatten van afstanden is dus van invloed op de bepaling of een schutter bij het schoolschieten al dan niet tot eene hoogere klasse zal worden toegelaten.

Aan de beste afstandenschatters wordt in Engeland ook een onderscheidingsteeken gegeven. Zoo lezen wij in punt 134 :

»Badges for proficiency in judging distance will be issued as follows, a star worked in gold to be worn on the right forearm above any other badge : — etc.»

Besprekende de verplichtingen van den commandeerenden officier, schrijft punt 39*b* voor : »He is especially enjoined to encourage his officers to become experts in judging distance, shooting, and to insure that they possess a high standard of knowledge of all details of musketry training.»

Bij ons wordt het schatten van afstanden door het kader onvoldoende en door de officieren totaal niet beoefend. Als regel wordt het afstandenschatten bij ons beschouwd als geen hoofddienst. Slechts terloops wordt het nu en dan eens beoefend.

Een reden hiertoe is misschien de bewering, dat men het schatten van afstanden *nooit* leert, aangezien het zoo moeilijk is. M. i. zou dit eene aansporing moeten wezen om het afstandenschatten zeer veelvuldig te beoefenen, ten einde ten minste *eenige* bedrevenheid ervan te verkrijgen. Men zal mij moeten toegeven, dat iemand, die zich veel in deze richting oefent, allicht beter een afstand zal kunnen schatten dan iemand, die zich weinig of niet oefent.

De officieren en onderofficieren behooren zich in de eerste plaats met groote volharding op deze oefening toe te leggen, wil men voldoende zekerheid verkrijgen, dat in oorlogstijd ons vuur ook werkelijk uitwerking zal hebben.

17) Blz. 175. Het Fransche voorschrift beschouwt nog eene oefening, welke wij niet kennen, doch die wij werkelijk wel eens nader onder de oogen mogen zien. Dit is n.l. eene oefening van de longen, eene oefening in het langen tijd inhouden van den adem. Wij lezen op blz. 38: »Concurremment avec les exercices préparatoires, il est procédé à un dressage physique, en vue du tir, comportant une gymnastique appropriée de l'œil, des bras *et des poumons*."

»On met le soldat à même de retenir sa respiration pendant un temps relativement long, au moyen d'exercices respiratoires convenablement gradués. A ce point de vue, l'exercice qui suit, fréquemment répété, donne de bons résultats: l'homme fait une inspiration lente, par le nez de préférence; il garde l'air dans ses poumons, le plus longtemps possible, et l'expire ensuite très doucement, par la bouche entr'ouverte. Les exercices respiratoires doivent avoir lieu en plein air."

18) Blz. 180. Tijdig moet men er toe overgaan, de voorbereidende schietoefeningen te doen houden in de tenue, waarin de recruit op het schietterrein moet vuren, d. w. z. met den ransel om. Hierbij ziet men n.l. in den beginne veelal de fout maken, dat de recruten het geweer met de kolf *naast* den draagriem plaatsen en *tegen het gewricht van den bovenarm*. Dit nu moet van den beginne af worden tegengegaan. Zoo vindt men ook in Duitschland bepaald: » . . . Der rechte Ellenbogen wird gleichzeitig bis in etwa gleiche Höhe mit der Schulter gehoben; der Kolben ruht in der hier durch gebildeten Höhlung der Schulter, zwischen dem Kragen und dem Muskelwulste der Achsel. Es ist ein grober Fehler, den Kolben auf das Schlüsselbein oder auf den Muskelwulst des Oberarms zu setzen."

19) Blz. 187. In het Engelsche voorschrift staat bepaald, dat de commandeerende officier het algemeene systeem van in-

structie aangeeft. Dit is natuurlijk zeer bevorderlijk voor de eenheid in opleiding. Wij lezen in punt 39:

»*Commanding Officer.*»

»a. The commanding officer is responsible for the musketry efficiency of his unit. Whilst delegating to company commanders full responsibility for the training of their companies, he will so guide and superintend the general system of instruction and practice as to insure complete compliance with the regulations.»

In Engeland schijnt men geen hoogen dunk te hebben van de eerlijkheid, waarmede de oefeningen gehouden worden. Zoo lezen wij op blz. 16: »(d) The Commanding Officer will, with the assistance of the second in command, keep a keen control over the marking, and if he suspects that it is not being fairly carried out in any company, will cause selected practices to be repeated.»

Ook schijnt men niet al te veel vertrouwen te hebben in de kundigheden der officieren. Zoo lezen wij in het volgende punt: »(e). He *) will, at the commencement of the training season, test the power of imparting instruction possessed by all subaltern officers, and non-commissioned officers.»

En iets verder lezen we: »The musketry training of young officers will be carried out under his personal supervision, and will be continued until he is satisfied that they are fully competent to instruct others.»

Ook op de geschiktheid van de onderofficieren, tot het geven van schietonderricht, wordt eene strenge controle uitgeoefend. Op blz. 16 bepaalt het voorschrift: »Before permitting a non-commissioned officer to take charge of a squad, he *) will, therefore, test his power of imparting instruction, and will, by frequent inspection, insure that all instructors are fully competent in every respect.»

Een weinig minder wantrouwend is het Fransche voorschrift. Ik geloof, dat de Fransche bepalingen ook zeer veel

*) The second in command.

nut zouden hebben, wanneer ze van toepassing waren in ons leger. Wij lezen in punt 4: »Chaque année il est fait, dans le régiment, par des officiers supérieurs ou par des capitaines, des conférences sur le tir et sur les connaissances qui s'y rattachent.»

»Les sujets à traiter sont choisis par le colonel, de préférence dans le cadre du programme général indiqué ci-dessous, et qui n'est donné qu'à titre d'indication :

1. »Armement de l'infanterie. — Arme d'instruction et arme de guerre.»
2. »Méthodes d'instruction du tir en France et à l'étranger.»
3. »Tir collectif, éléments de sa puissance; l'armement, les tireurs et leurs chefs; leur influence sur les résultats d'ensemble.»
4. »Connaissances professionnelles du chef de section pour la conduite du feu.»
5. »Valeur relative des terrains.»
6. »Formations sous le feu.»
7. »Principes de la conduite du feu, dans l'offensive, dans la défensive; devoirs des divers gradés.»
8. »Conduite du feu dans des cas particuliers, tels que le combat contre la cavalerie, contre l'artillerie, etc.»
9. »Du ravitaillement des munitions.»
10. »Organisation des tirs du combat.»
11. »Tir de nuit.»
12. »Appréciation des distances, but et moyens.»

Ik geloof, dat wanneer bij ons des winters over dergelijke onderwerpen wetenschappelijke voordrachten werden gehouden, dit zeer ten goede zou komen aan de schietopleiding, aangezien daardoor de blik meer wordt verruimd. Ieder officier wordt meer bekend met verschillende beschouwingen over eene zelfde zaak, met verschillende methodes, gevolgd in het buitenland, en kan allicht uit elke voordracht iets belangrijks en nuttigs behouden om in toepassing te brengen bij het onderricht.

Ook de volgende bepaling, betreffende de opleiding van het

kader, vind ik zeer aanbevelenswaardig: »Enfin, avant l'arrivée des recrues, les gradés qui doivent être employés à leur instruction, parcourent, sous la direction d'un officier ou de l'adjutant, la série des exercices préparatoires du tir et de l'instruction du soldat pour le combat.» Evenwel moet ik bekennen, dat hiertoe bij ons als regel de tijd ontbreekt.

HOOFDSTUK II.

20) Blz. 212. In het Engelsche voorschrift wordt er op gewezen, dat wanneer een man slecht schiet, dit feitelijk de schuld is van het onderricht. Ik geloof zeer zeker, dat hierin veel waarheid schuilt. Wij lezen op blz. 31 van dat voorschrift: »An indifferent shot amongst the trained men should consequently be rare, and a low standard of individual marksmanship should be resually regarded as a reflection on those who are responsible for the instruction.»

Evenwel moeten minder bevattelijken op het gebied van schieten geen bijzonder onderricht krijgen als eene soort straf. Dit heeft een slechten invloed op den leerling. Bij het schieten moet het geduld zoowel als de welwillendheid van den onderwijzer zeer rekbaar wezen. Wij lezen op blz. 22 van datzelfde voorschrift: »If extra instruction is required by the more backward, it is on no account to be given in the semblance of punishment drill.»

21) Blz. 212. In het Engelsche voorschrift vindt men eene eigenaardige bepaling betreffende het vuren op kort-zichtbare doelen.

Wanneer een schutter te lang talmt met vuren, zoodat het doel weder verdwijnt, vóórdát het schot is gevallen, zoo wordt dit aangeteekend als een misschot en de schutter schiet alsdan een patroon minder.

Punt 85 luidt: »In practices which are timed, omission to fire the rounds allotted, and in vanishing and moving practices, failure to fire during an exposure or run, will entail

forfeiture of the rounds that should have been fired, and misses will be recorded."

22) Blz. 214. De Engelschen onderscheiden bij het individueele vuur nog eene bijzondere oefening n.l. eene oefening in het waarnemen, hoe de schoten vallen. Zij onderscheiden het individueele gevechtsschieten in :

»At ranges up to 600 yards individuals will be trained to:

1. Prompt action against targets presented unexpectedly for a short period ;
2. To judge distance and observe fire ;
3. To make the best use of folds of the ground and other cover ;
4. To recognize the distances at which individual fire will be effective."

Vergadering van Vrijdag 27 October, 's avonds ten 8 ure.

Voorzitter : Generaal DE VLAMING.

De Voorzitter, de vergadering openende, zegt :

Mijne Heeren ! Het is mij aangenaam, U bij het openen dezer eerste algemeene vergadering van ons 41ste werkjaar welkom te mogen heeten.

De toestand onzer Vereeniging, zoo als die U in groote trekken op het convocatiebiljet voor heden avond is blootgelegd, mag niet onbevredigend worden genoemd; hij beantwoordt echter niet in alle opzichten aan de verwachtingen, die wij meenden daarvan te mogen koesteren. Terwijl het aantal leden in het werkjaar 1903/04 klom tot 2066, daalden wij in 1904/05 tot 2034. Ook thans moet dit verlies voornamelijk worden gebracht ten laste van het aantal onzer Indische leden; bovendien moest het verlies van 24 leden door overlijden worden betreurd.

De verhoogde krachtsinspanning, die in de verslagen van het Orgaan wordt teruggevonden, leidde als van zelf, nu het ledental niet toenam, tot een wel is waar gering tekort. Het Bestuur heeft echter gemeend, op den ingeslagen weg te moeten voortgaan; de litteratuur onzer Vereeniging, de gedachtenwisseling op onze bijeenkomsten zullen, naar wij blijven vertrouwen, velen doen besluiten, zich bij ons te voegen. Daarbij verwachten wij veel van de uitgave van ons wetenschappelijk jaarbericht, hetwelk wij wenschen te vormen tot eene bron van zaakrijke en vertrouwbare gegevens, die door geen officier kan worden gemist. Intusschen, Mijne Heeren, zonder uwe krachtige medewerking en vooral ook van die der H.H. correspondenten is ons slagen niet verzekerd en het is bij vernieuwing, dat ik die ook thans weër inroep.

Onze voorgenomen werkzaamheid is U op het convocatiebiljet omschreven; mogelijke veranderingen zullen intusschen
1905/06. III.